

Lőrincz István

lábbeli-gyára
Budapest, ország-út 17,
ajánlja mindennemű férfi, női s gyermek
lábbelijeit,

a legújabb divatminta szerint szilárdan készítve jutányos áron; megrendelések, a legrovidebb idő alatt szolgáltatnak, ki — árjegyzék és mértékvevési utasítás ingyen és bérmentve küldetik. 2662

NEGYEN

küldi bérmentve megkeresésekre Orlicó Rudolf mennyiségintár, Berlin, Wilhelmstrasse 127.

legújabb nyerő-sorozatait
általánosan szerencséseknek bizonyult
terno-játékujtatásairól.
Az értesítő.

NEGYEN

Temesváry Mór
cipő-gyára
Budapest,
Kerepesi-út 14. sz.

Hölgyeknek:
Fűző topán erős bőrből lakorral és szöggyeztetett kettős talppal erős időre 3 ft 70 kr.
Topán gummihozóval s lakorral finom bőrből, kettős talppal erős 2 ft 90 kr.

Uraknak: 270.
Topán borjú- vagy bagaribőrből, szöggyezve, csavarmunka igen erős 3 ft 80 kr.
Ugyanev orosz lakkból 4 ft 80 kr.
Caizma viszatlan kettős bagaribőrből hármorosozat csavart kettős talppal 8 ft 80 kr.

Megrendelések a pénz beküldése vagy postai utánvétele mellett a leggyorsabban teljesítenek.
Árjegyzékek kívánatra ingyen.

Ca. és ktr. eszabaddalm. a maga nemében egyetlen határu pat-bátsu dóbora. Egy kány és egér-irtószert. Egy 5 ft o. 4.

Valódi perzsal, minden rovart-irtópor, Kővetlen szál-tímáru, vegyileg tiszta növénykiszítmény, csapán való galott, jóállás melletti biztosan ható alkátrészekből összeállítva, teljesen mérge nélküli, teljesen mérge nélküli, mint a poloskák, bolhák, moly, házi szőrök, szőkebogár, hangyák stb.-ket feltűnőhatósággal elpusztítva és teljesen határu trószert gyantát elismerve dóbora, minden dóbora, egy szőrök-készlettel ellátva, 1 ft 55 kr. és 30 kr o. 4.

Ca. és ktr. szab. gyökeresen ható poloska-irtószert, hatóerejére számúra. Egy vagy 5 ft 50 kr, 6 ft 25 kr, 1 kis füveg 30 kr, 6 füveg 1 ft 53 kr o. 4.

Földmúlhatlan határu poloska-irtószert (fals) at számára. Feltűnő, megszűntető vagy falak mázolásánál a testébe, mérsébe vagy vakolatba keverve alkalmas.
Egy pitecs füveg 1 ft, 6 pitecs füveg 5 ft o. 4. 1 pitecs füveg elégésége egy közepnyaggya szobára.

Specialitásk, különösen biztos és gyökeresen ható szőkebogár (Hemic-n) irtópor.
1 csomag ára 50 kr 6 csomag 2 ft 55 kr o. 4.

Teljesen mérge nélküli, gyorsan és biztos határu orosz-bogárt (csóány-bogár) irtópor, dobozokban (hő ön szőr készlettel ellátva), ára 1 doboznak 1 ft és kisebb 55 kr o. 4.

Elpusztíthatlan megrá-futatók, m lyec se-gédével a rovar- vagy

Sorsjegy-ügynökök!
Egy régibb, legjobb hírből álló bankház mindazon helyekre, hol még nincsen, vagy pedig nem kellőképpen képviselve, szorgalmas és szilárd egyéneket keres sorsjegyek és állampapírok havonkénti részletfizetések melletti eladására. — A feltételek épúgy az ügynökök, mint a közönség részére is igen előnyösek. — Megfelelő szorgalom mellett az ügy-nökség az illető ügynöknek tekintélyes jövedelmet biztosít. — Levelek ajánlatok vagy az előbbeni állás megemléstésével
Kramer B. bankházhoz intézendők
Prágában.
2666

Dr. HOFFMANN L.
fog- és száj-vize
salicyl-savval.
Fertőtlenítő ereje folytán huzamos használatnál megvédi a fogakat a pangástól, a szájból minden kellemetlen szagot és ízt azonnal eltávolít, a borkő lerakódását megakadályozza, s a fogaknak szebb külsőt kölcsönöz, anélkül hogy azokat a legkevésbé is megtámadná. Egy üveggel 50 kr. Kapható **Dr. Hoffmann Lajosnál**, IV. ker. sarkantyú-utca 2. sz. I. em., hová minden vidéki megrendelés is intézendő.
Található reggeli 10-ig, a n. 1/3-tól 6 óráig.

Altesti sérvben szenvedők

Sturzenegger Gottlieb Heribanban (Schweiz) egyáltalán ártalmatlan hatású sérv-kezelés megjelölés győztesert találunk, ép úgy altesti sérvet mint méh-előesések ellen. Bizonyítványok és közönségi iratok a használati utasításhoz vannak mellékelve. Kapható fizekben 4 ft 3.20, szintúgy maga Sturzenegger G. által, mint szintén a következő rak-tárakban: **Budapeston Pormági G.** gyógyszerert, a se-gélyző szüzányához. **Zágrábban Mitlbach Zsigmond** gyógy-szert. **Bécsben Weiss József** gyógyszerert, a szerencséhez, Tuchlauben, 27. 2460-3

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapestben (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárunknál kapható:

OLCSÓ KÖNYVTÁR.

Az „OLCSÓ KÖNYVTÁR” ezéja minél olcsóbb áron juttatni a magyar közönség birtokába a hazai és külföldi jeles írók kisebb műveit. E könyvtár leginkább a **Kiseb regények és époszok, beszélek és költői elbeszélések, költemények és színművek** tára, de nincsenek kizárva belőle az irodalom más ágai is, kivált oly történelmi kisebb munkák, melyek tartal-muknál fogva és formaszépsege nézve kitűnnek.

Az „OLCSÓ KÖNYVTÁR” nem bizonyos osztályt, vagy kort tart szeme előtt, hanem az egész művelt közönséget s nem annyira kétes becsü udjónságo-kal kíván kedveskedni, mint inkább elismert becsü művekkel. A hazai és külföldi remekírókból a legkitünőbb műveket közöljük s főlelvenítjük egyszersmind némely jeles írók oly műveit és fordítványait, a melyek még nem voltak össze-gyűjtve, vagy önálló kiadásban nem jelentek meg s így a közönségre nézve mintegy elveszetteknek tekinthetők. De annak néha új műveket is, s a szakértő szerkesztőség a megválogatásban a jó ízlés mellett kiváló figyelemmel lesz a magyar közönség sajk-égeire is, hogy könyvtárunk ne csak olcsóságánál, hanem tartalmánál fogva is magyar családí könyvtárá emelkedhessen.

Minden füzét önálló könyve levén, külön is megszerezhető. Épen azért nem nyitunk rá előfizetést, hogy mindenki azt a füzetet vehesse meg, a melyre szüksége van. Az évenként megjelenő füzetek száma nincs meghatározva, sem illi szoh köve. A körülmények szerint annak évenként 20-30 füzetet, s ha a vállalat a közönség részvétélvel találkozik, ennél többet is.

- Az olcsó könyvtár eddig megjelent füzetei.*
1. Dorottya, vagyis a dákák diadalma a farsangon. Furca vitézi versezet IV. könyvben. Irta Csokonay Vitéz Mihály. Füze 20 kr.
 2. Bret Harte kalforniai beszélei. Angolból fordította Belényesi Gábor. Füze 40 kr.
 3. Kölcsey Ferencz. Beszélek. Füze 20 kr.
 4. Maachiavelli. Irta Macaulay T. B. Angolból ford. B. P. Füze 20 kr.
 5. Kerényi Frigyes összes költeményei. Füze 20 kr.
 6. Sandeau. Montsbroyi kastély. Füze 20 kr.
 7. Fanni hagyományai. Beszély, írta Kármán József. Füze 20 kr.
 8. Sollohub gróf. Előkelő világ. Orosz beszély. Füze 30 kr.
 9. Szigligeti Ede. Lillomfi. Eredeti vigjáték, népdalokkal, zenével, három felvonásban. Füze 20 kr.
 10. Dickens Károly. Karácsoni ének prózában, levén voltaképp egy karácsoni kisirtetes beszély. Angolból fordította Belényesi Gábor. Füze 30 kr.
 11. Beszélek az orosz életből. Gogol Miklós után. Füze 20 kr.
 12. Chateaubriand. Atala. Franciaából ford. Csiky K. Füze 20 kr.
 13. Tennyson Alfréd. Király-idyllék. I. Helén. — II. Ginevra. Angolból fordította Szász Károly. Füze 20 kr.
 14. Macaulay T. B. Lord Bacon. Angolból ford. B. P. 40 kr.
 15. Kemény Zsigmond. Szerlem és hűség. Beszély. Füze 30 kr.
 16. Hugo Victor. Hernani. Szomorujáték öt felvonásban. Fordította Károly. Füze 30 kr.
 17. Kölcsey Ferencz szónoki művei. Füze 60 kr.
 18. Jósika Miklós. Egy igaz ember. Beszély. Füze 20 kr.
 19. Conscience H. A szegény nemes. Flamand beszély. Franciaából fordította Greguss Agost. Füze 40 kr.
 20. Pope S. A műbírálatról. Tanköltemény. Angolból fordította Mórincz. Füze 20 kr.
 21. Pálffy Albert. Egy kastély az erdőben. Beszély. 20 kr.
 22. Boissier Gaston. Virgil. Franciaából fordította Végli Arthur. 30 kr.
 23. Sollohub gróf. A gyógyszerésznő. Beszély. Oroszból fordította Brassay Sámuel. 20 kr.
 24. Macaulay T. B. Milton. Angolból fordította B. P. 20 kr.
 25. Goethe. Iphigeni a Taurisban. Dráma 5 felv. Ford. Kiss János. 20 kr.
 26. Beaumarchais. Figaro házassága, vagy egy napi bolondság. Vigjáték 5 felvonásban. Fordította Paulay Ede. 50 kr.
 27. Gyalai Pál. A vén színész. Beszély. 20 kr.
 28. Stifter Albert. Brigitta. Beszély. Némethől Fordította B. J. 20 kr.
 29. Gauthier Theophile. A lélekcsere. Regény. Franciaából fordította Székula Gyula. 20 kr.

ADAMCSIK JÁNOS
lakatos-mester, Budapest, VII. ker. Wesselényi (aréna) utca 3. sz. a nagykereszt-utca sarkán
ajánlja ós raktárát mindennemű **takarék-tűzhelyekből** lemez- v. cserépfalazattal valamint talacsá nélkül. 2487-90
Videki rendelémények postassal elküldetnek, és árjegyzékek kívánatra küldetnek.

Az érmekek, ásványok és régiségek
irodája a régi Lloyd-épületben
ajánlja
gazdag raktárát minden kor- és országbeli **PÉNZEK- és ÉRMEKBŐL;**
mindenféle ritka régiségek, mindennemű madár- és állat-szemek, egyeztetlen legzadagabb választékát ritka ásványokból, egyenkint és rendezett gyűjteményekben, iskolák, mag-sabb tanintézetek és magán-kevelők számára a legjutányosabb árákon.
Ugyanott érmekek, ásványok és régiségek a legmagas árákon megvételnek. 2686

Az egészség a legnagyobb kincs,
és ezt én, kilencz hónapi kínos kőszvény- és rheumatikus bántalmak után, mi ellen már előbb is különféle gyógy-szereket, gőz- és egyéb fürdőket is, siker nélkül használtam, Weisz J. gyógyszerertáramban, Tuchlauben Bécs, vásárolt oly nagyhirű kőszvényvászonnak köszönhetek, ezennel háládatosságból nyilvánosságra is hozok.
Steier város, fegyvergyár. **Honzok Emilia.**
Ezen kőszvényvászonn Budapestben valódi minőségben **Török József** gyógyszerertáramban kapható, király-utca 7. sz. a. — Egy csomag ára 1 ft 5 kr, súlyosabb betegségekknél kettős hatású 2 ft 10 kr. 2705

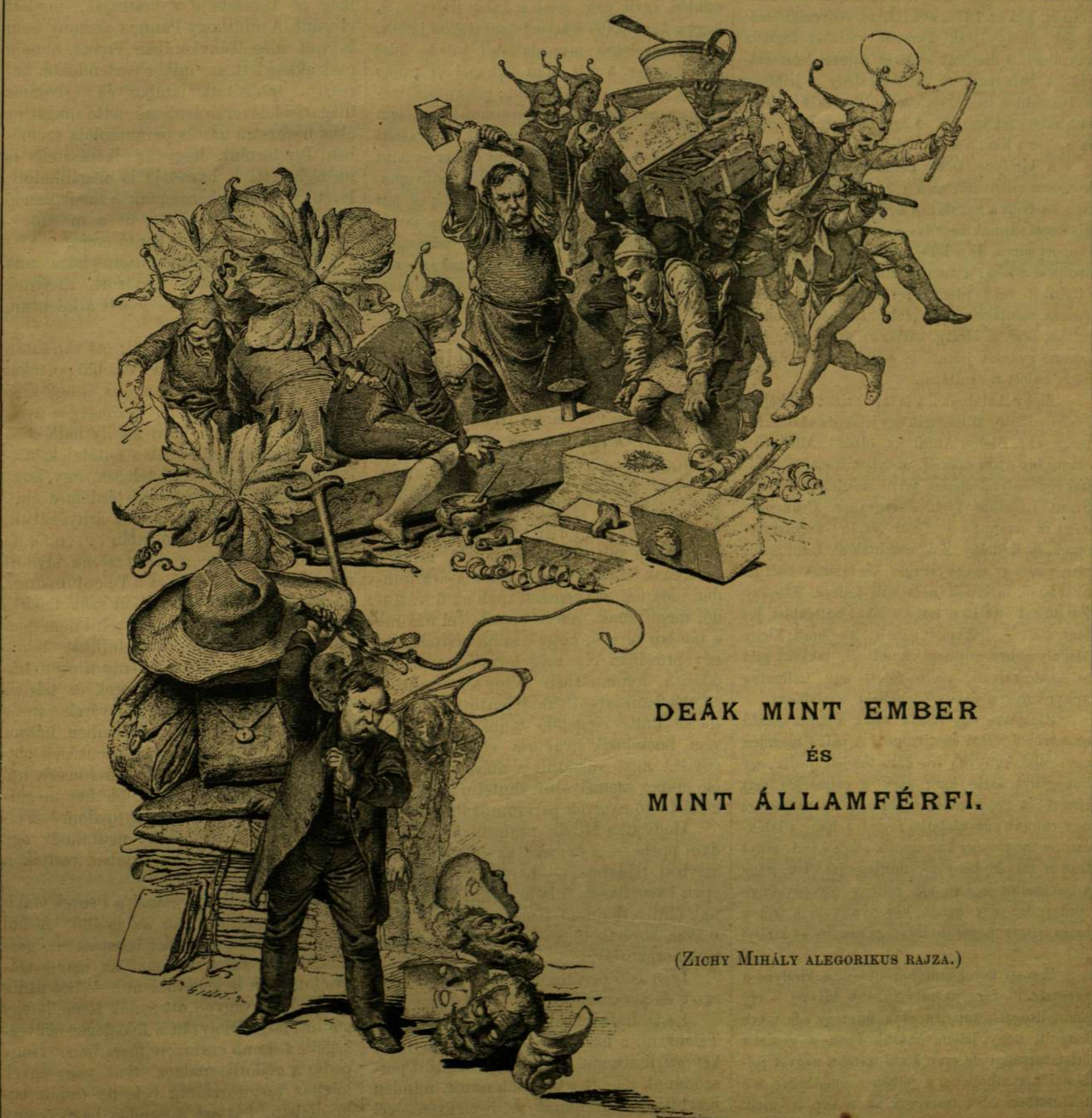
A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapestben (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárunknál kapható:

Bélyeg- és illeték-szabályok.
A legújabb időig terjedő törvények és kormányrendeletek szerint átdolgozta
Dr. Mariska Vilmos.
Ára füze 1 forint.

Előfizetési feltételek. VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UDJONSÁGOK együtt: egész évre . . . 12 ft félévre 6 *
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre . . . 8 ft félévre 4 *
Csupán a POLITIKAI UDJONSÁGOK: egész évre . . . 6 ft félévre 3 *

50. szám. — 1876. Budapest, december 10. XXIII. évfolyam.

DEÁK MINT EMBER ÉS MINT ÁLLAMFÉRFI.

(ZICHY MIHÁLY ALEGORIKUS RAJZA.)

Zichy Mihály rajzai a „Deák-album“-ban.

Két magyar munka illusztrációjában tett részt ez évben nagy hírű művész hazánkia, Zichy Mihály. Mind a két munkában nagy nevek dícsőítéséhez járult, melyek nem váltak művészi önjának kisebbítésére. Petőfi újabb kiadásához készítet három, s a Franklin-társulat által kiadott s mostanában megjelent Deák-album illusztrációi között öt rajzával találkozunk. Ez illusztrációk is sok tekintetben jellemzik Zichy művészi felfogását, stíljét, modorát és szellemét. Midőn most, a Deák-album megjelenése alkalmából, egyik rajzát az öt közül bemutatni alkalmunk van: némi jellemzést kísértük meg Zichy stíljének, mely oly egyéni s minden egyes rajzban oly testvéries vonásokat mutat, hogy némileg a kevésbé szakértőnek is sikerülhet a jellemző vonások összeállítására.

A Deák-albumot egy koszoru rajza nyitja meg, melynek alulról fölfelé futó körívei fent némi házagot hagynak, s onnét fénysugarak lövellnek minden irányba: be a koszoru körterébe is, hol az 1876. évi III. törvényezik szövegét, mely Deák Ferenc emléket foglalja magában, a dícsőítő sugarai szintén elárasztják. A babérkoszoru és a dícsőítő sugarak a jelképes művészetnek legközvetlenebbül szóló s legáltalánosabb eszközei, de ez egyszerű semmisségben is megvan Zichy eleganciája.

A királyné Deák ravatalánál, a mint a koszorut elhelyezi: ez a második rajza Zichynek, melyen a ravatal, a koszorú és a gyertyák díszesen vannak készítve s művészileg vannak csoportosítva, de a királynét szintén jelképesen ábrázolja el a kép: a magyar koronát elfedő gyászfátyalból vont mennyezet fölött áll a királyi palota, mintegy a gyengébbek számára is tudtul adván, hogy a királyi várakból szállt alá, s a korona gyászfát jelenti ki a fejedelmi hölgy a nagy halott ravatalánál.

Zichy Antalnak „A lakat“ című czikkéhez készült Zichy Mihálynak egy jelképes vázlata. A tárgy ez: Zichy Antal az olasz „Alleanza“ című lap azon számát, melyben Kossuth a duna-uni confederatiojának terve megjelent, elvitte Szent Lászlóra Deák Ferenchez. Deák nem szolt rá semmit s a „Pesti Napló“ szerkesztőjének, b. Kemény Zsigmondnak se izent semmit, csak egy maga-faragta kis lakatot küldött neki fából, melynek nem volt kulcsa. Kemény Zsigmond eltalálta, hogy e lakat hallgatást jelent, s a „Pesti Napló“ nem szolt semmit. Zichy Mihály ehhez mintegy vignetteül, lakatba zárt tollakat rajzolt, mely fölött egy hallgatag sphynx még a passiv ellenállást is jelképezi.

Zichynek egy másik rajza a Deák-család ezimeréből veszi motívumát. A paizs mezején egy tollal könyvből író kar, tetején pedig egy buzogányt tartó kar: ezek a ezimerből vett részek és gondolatok, s genialis könnyűséggel úgy vannak egy vázlatba foglalva, hogy a Deák-czimer mögöl egy kar nyulik előre s buzogányt tesz a törvénykönyvre, mintegy jelentve, hogy a történelmi jogban erő van; e törvénykönyv alul pedig egy másik kar nyulik ki s írja a híres felirat megszólítását: „Császári és királyi Fel...“

E négy kép közül három — „a királyné a ravatalánál“ tárgyat már inkább kivéve — oly könnyűséggel, annyira csak mintegy oda vetve készült, hogy jellemvonásuk épen a genialis ötletszerűség; de ezen kívül mind a négyet jellemzi a symbolicus, a jelképes vonatkozás, s e tekintetben edes testvérek az a kép is, mely „Deák mint ember és mint államférfi“ címet

visel, s mely mai számunk első lapján mutatványul közölve van a Deák-albumból.

Deák főmunkája az egyéniségének egyik leglényegesebb jellemvonása teszi ez alkotás két központját, vagy jobban mondva, ennek is két gőz-pontja van, mint az ellipszinek. A kiegyezés jelképe Deák összeilleszti és egybefoglalja azt a két gerendát, melyek közül egyikken Ausztria, a másikon Magyarország czimere látható. Deák öszinte nyíltsága és egyenessége pedig úgy van feltüntetve, a mint ostromozza az alakoskodást. E kép alsó részében a főalak háta mögött még egy jelképes kifejezés: iratesomók, akták, tárcza stb. mind egy nagy kalappal fődve — nem tudjuk mit jelentenek mást, ha csak azt nem, hogy Deák ezeket mind egy kalap alá vonta. A kép felső részén, a mint a munka foly, gnómok, bohó vidám tündérek veszik körül Deák alakját s ebben a mythologia és valódiság a törpek szeszélyével van egyesítve. A világra szóló nagy munkában fáradozókat a tündérek segítik s szolgálatukra állanak mindennel, a mit a munkás szeret, s a mi őt üdíti fáradságában. Zichy képén a pajkos gnómok szivart és kávézást hoznak frissítő gyanánt, a mi szintén egyik oka, mint a kalap jelvénye is, hogy a kép inkább a képzelet szeszélyes játéka, mint a mélyebb megindulásból fakadó ihlet teremtménye. A rajz, mint Zichynél európaiag el van ismerve, itt is mesteri; plasztikája, merészsége és könnyűsége ellen semmi kifogás sem tehető, de a genialis kivétel mellett is olyasmint érez a laicus, hogy „Deák mint ember és mint államférfi“ komolyabb és bensőbb motívumokon épült s ünnepélyesebb hatású képen lett volna ábrázolandó, mint ily szeszélyes tarkaságban. Mint a hímese magyar művészetnek egész Európában ünnepeit egyéniségét jellemző művet, érdekesnek találtuk e rajzot bemutatni olvasóinknak.

Archimedes pontja.

Elbeszélés.

Írta

TÖRS KÁLMÁN.

III. A Tálentum meg a Virtus.

Bizonyára a legékesebb tulajdonság, melylyel halandó ember dícsőíthatik. Kellene hozzá ezer esztendő, míg valaki elbirná csak olvasni azt a tömérdek könyvet, a mit úgy az egyiknek, mint a másikon illendő felmagasztalására minden időknek és nemzeteknek az ő irástudói megirtanak. Azért engedje el nekünk a jámbor olvasó, hogy e szapora irodalmat egy prózában (és még hozzá rosszul) irt ódában, hymnuszban avagy épen dithyrambusban szaporítsuk. Jelen történetünkre nézve untig elegendő tudni azt, hogy a régi poétáknál gyakorta volt szokásban egyiket úgy, valamint a másikat egy-egy élő ember személyében tüntetni fel, vagyis közérthető nyelven perszonalizálni.

Hodiczius Mihály uram nem volt hajdani poéta — s ez vala az ő legnagyobb szívbeli fájdalma, — hanem azért, talán épen kárpótlásul, ő is jogot formált magának élni a hajdani poéták eme szabadalmával, közérthető nyelven szólva: e poétika licenzciával.

Igen is ő perszonalizálta a talentumot és perszonalizálta a virtust.

És pediglen úgy, hogy ő maga vala a Tálentum, a felesége pedig a Virtus, mely két attributumot, mivelhogy ezentul perszonalizálnak jelenti a tulajdon nevet, minden igazhitű ortografiának az ő megvetésével csak azért is nagy betűvel irandunk.

Mert tudni való dolog, hogy Hodiczius Mihály uramat csak akkor szólították a kereszttségben nyert becsületés nevével, ha haragudtak rá, avagy ha hivatalos felszólítást kapott, hogy fizesse be a porciót. (A mely kettő különben egyre megy.) Más-különben mindig az volt a megszólítási formula, hogy: „Hát hogyan van kegyelmed, Tálentum Mihály uram?“ „Mit csinál a Tálentum?“ „Megyek a Tálentum-mékhöz.“

E név ért Hodiczius uram nem is haragudhatott, mivel tudta, hogy e név megilleti s mivel mint okos ember beláthatta, hogy ő volt maga magának a keresztapja. Nemkülönben a feleségé is, a mi pedig nagy veszedelem lehetett volna összekelésük idejében, levén a kánonjog-nak egy olyan szabálya, mely szigorúan és keményen tiltja, hogy a keresztapa és keresztleány — mint lelki rokonok — összekeljenek. Szerencsére Hodiczius uram kálvinista volt, ki holmi kánoni törvényeknek oda se hederit; de ha pápista lett volna is, volt neki annyi magához való esze, hogy meg ne keresztelje a mátkáját, mielőtt elvonná. A minthogy Pannus asszony nem is volt még leánykorában Virtus, hanem csak akkor lett az, mikor esztendőken keresztül tanusított jámbor és erkölcsös magaviseletével érdemessé tette magát az ékes nevezetre ura és parancsolója szemében. Így történt, hogy az elkeresztelés is megeshetett, a házasság is megállhatott, levén a lelki rokonságnak a megkötendő házasságot ugyan eltöltö, de a már megkötött többé fel nem bontó ereje.

Telhat a Hodiczius uram háza ama boldog házak közé tartozott, melynek födele alatt örök frigyre lépett a talentum meg a virtus.

A hol ez a kettő egyesül: ott van aztán az az élet, mely az érzékeny keblű poétákat (megint poéta!) arra hangolja, hogy szép pástordalt írjanak róla, közönséges nyelven szólva: idyllt. Mert az ily hajlékban találhatók fel mind azok a föltételek, melyek az embert boldoggá tehetik, úgy, hogy elmondhassa, hogy bizony érdemes élni. Szép csendes élet, hársfák árnyékában, egy kedves kis feleség oldalán... ohó, ne siessünk olyan nagyon azzal az idyllel! megtalálnók banni. Mert a Tálentum uram háza mindenekelőtt a nélkül szükölködik, a mi nélkül idylli életet képzelné nem igen lehet: csendesség nélkül tudniillik.

Vagyon ugyanis a Tálentum uram házában hat kosztos diák-gyerek és három inas. A hol pedig hat diák-gyerek van és pedig az aprajából, nemkülönben három inas, két ilyen halálosan ellenséges elementum: ugyan az isten szerelméért, hol venné ott magát az idylli élethez megkívántató szelid és derült nyugalom? Félvást felfordítanak azok, nem hogy egy házat, s örökké egymás hájában tartják a tiz körmüket.

Ime most is mit csinál a Peczek Gabi. Az udvar végiben van az istálló. A hol istálló van, ott (tisztelet becsület az aesthetikának, de a mi igaz, az igaz.) trágyadombnak is kelletik lenni. A hol pedig trágyadomb van, ott ásnak is mellé egy gödröt, hogy lefolyván a fölösleges nedveségek, a domb szárazon maradjon. Hogy pedig a gödröbe malacz, tyuk vagy egyéb házhoz tartozandóság bele ne fuljon boldogjában, hát azt a gondos háziasszony letakarja valami deszkafélével.

Hát tehet arról Gabi, hogy ő oly nagy előszeretettel viseltetik a természetudományok iránt? Igazán nem tehet. Azért okos ember nem fogja tőle rosz neven venni, hogy meglátva egy feckszék farku pillangót (nem frakkos gavallért értünk, hanem igazi lepkét) a többször említett domb körül keringeni, — hirtelen lekappa sipkáját s óvatos léptekkel sompolyog közelebb a nap sugaraihoz csillogó lepkéhez, várva, mikor ül le már valahol. Csakugyan leül, — és pedig a mondott deszkára.

— Papilio machaon, Schwalbenschwanz, napi lepkéink legnagyobbika, mellső szárnya háromszögű, a hátsó farkban végződik, színe kénvára fekete szegélyvel, a hátsó szárny szegélyében hat kék folt, a hetedik vörössárga — motyogja magában a kis diák Hanákból, s közeledik lábujjhegyen a kiszemelt áldozat felé fölemelt sipkával. Egyszer közel éri, rálép a deszkára, és e pillanatban zsupsz! a deszka felbillen vele s a gyerek eltűnik, a lepke elrepül.

Ne tessék megijedni! A gödör nem olyan mély, hogy életveszedelemről lehetne szó. Egy olyan 11—12 éves gyermeknek sem érhet tovább, mint nyakig. A mint néhány pillanat múlva csakugyan ki is mászik a gödörből valami kávészínű tömeg, nagyon szánandólag elázott állapotban. Alig ismernék rá, hogy ez ugyanaz a Gabi, a kit az imént a földszinéről eltűnni láttunk, ha nem győzne meg bennünket kétségbevonhatatlan személy azonosságáról azzal, hogy első gondja — futni a lepke után.

Csak mikor meggyőződik, hogy bizony a papilio machaon túl repült a palánkon, tul még a szomszéd házra is: csak akkor jut eszébe, hogy toaletje kissé talán deranzsirozva is van, s nem annyira prezentábel, hogy azzal tisztos társaságban megjelenhetnék.

Erről bizony tenni kellene valahogy, mielőtt a Tálentum, vagy akár a Virtus észre veszi. Mert akkor aligha nem lesz dolga a rőfnek. Levén a rőf a szabóműhelyben ugyan arra hivatva, a mire a csizmadiaműhelyben a lábszija.

— No Gabi — mondja magába a kis diák, végig tekintve bemártott termetén — most mutasd meg, hogy te benned van-e hát egy szikra talentum?

Ugy látszik van, már a micsodás, mert körültekintve, nem mutatkozik-e az udvarban valaki gyanus, egyenesen neki megy a kutnak, egy kicsit belenez azután belekuperodik a kápára állított vödörbe, aztán lebillenté s azzal álló, belegördül a kutba, esőröge rántván a láncot maga után, levén a Tálentum uram, mint előbbkelő ember kutja nem közönséges gémes, hanem illendően kerekas.

A kerék perdül, míg egyszerre megáll...

Ide azt irhatnók, hogy „a kutból e pillanatban egyszerre néma csendesség hallatszott.“ De egy az, hogy nem így áll a dolog, más meg az, hogy ezt a szólásmondást valaki tán a maga írásmódjának kifigurázására czélozottnak hinné, a harmadik meg az, hogy ettől a gyengébb szívű olvasó meg is ijedne talán, emberhalált gyanítván alatta: azért a valóságnak inkább megfelelőleg azt írjuk ide, hogy halatszott bizony a kutból nem csekély locspos és lubiczkolás, a mit Gabi diák mivel oda lenn, hogy új Ádámként jelen-

hessék meg mély elvonultságából a földszinén és az ur színe előtt. A kut víze szerencsére sekély levén nem ére tovább neki, mint az imént az a másik hig folyóság s így életveszedelem nélkül, kényelmes elvonultságban, emberi szem elől elrejtözve végezhetne dícsőre foglalkozását, — mert a földi szenynek magunkról való levetkezéséről talán senki nem fogja eldísputálni, hogy az bizony dícsőrendő egy foglalkozás.

Biz az bele került jó kis idejébe Gabinak. De végre mégis eljutott arra a meggyőződésre, hogy eleget tőn a tisztaság iránti emberi kötelességeinek. Persze e meggyőződést nagyon szubjektívnek és relatívnek tartaná Hodiczius uram, hanem az nem változtat a dolgon, elég az azon, hogy Gábor diák elérkezettnek látta az időt, mikoron kikívánkozzék a mélységes mélységből, s vágyakat kezdé táplálni Isten melegítő és szárító napja után.

Hja de azt nem adják oly könnyen! Akkoriban még nem voltak oly romlottak az iskolák, hogy keresztre feszítsék, levegőbe dobálják, rudon nyújtóztassák az ártatlan gyermeket a gimnasztikának nevezett torturán, — a nevelés minden gondja a lélek kellő ápolásában összpontosult, s nagyon szem előtt tartották azt a jó princípiumot, mely „a husnak elfojtását“ köti a jámbor keresztény lelkére. Gábor diák tehát, mint rosz akrobata, kénytelen volt arra a meggyőződésre jutni, hogy ide lejutni aligha nem volt könnyebb, mint feljutni.

No ezt a meggyőződését Tálentum uram is elismerte volna objektívnek és abszolútusnak.

Megpróbált a Gabi minden mesterfogást: a felkapaszkodást a lánczon, majd meg a kutbélés kőhasadékaik igénybe vételét. De mind hiába. Helyzete kezdett desperatus lenni. Itt kuksolni ebben a szűk és nedves börtönben, még nem is négy fal közt, hanem kerekre eszkábált olyan toronyban, a mit valami bolond architektus a helyett, hogy fölfelé épített volna, lefelé épített, — csak egy kis kerek nyíláson keresztül láthatni Isten mosolygó egét s a legborzasztóbb: épen ozsonna idején! Hah, szivtelen olvasók, a kik ezt magatokon nem tapasztalátok, ti nem tudjátok, mily kínos érzet ez!

Ancsa szolgálaton olyan kiállhatatlan rikácsoló énekhangja van, hogy a Gabi gyerek „vereslábu pávonecznak“ nevezte el miatta (ad normam: burkonecz, festonecz, csemege-pörhencs stb. a melyek mind kitűnő természetrajzi tudományos nevek), hanem a mint meghallotta, hogyan dalolja a pitvarból kilépve azt a nótát, melynek ékes refrainje ez, hogy: „Sári riti kotty“ — azt hitte a cherubinek és seraphinok mennyei chórusa zendül meg felette a magasban. Érezte, hogy a megváltás pillanata közeleg.

S csakugyan, hite megtartá őt, mert az Ancsa közeledett, hat zsajtárral a kezében, melyek kiöblítésre valának szánya, innetova közeledvén a csordahajtás ideje, melyre aztán azonnal következik a fejsz, a mihez a zsajtár a legszükségesebb megkivántatóság.

Gábor diák csendesen meglapult a vödörben s engedte magát lassanként huzatni fölfelé szép énekszóval. Ancsa nem tudta elképzelni, mi a tekerő manó bujhatott abba a kutkerékbe, hogy oly ne-

hezen fordul, s ebbeli vélcmenyének hangos kifejezést is adott úgy a nóta sorai közé vegyített megjegyzéseivel, valamint a nótával magával is, melynek hangjai ugyancsak elárulták azt, a mit néha a primadonnáknál is rosz neven veszünk: az erőlködést.

No de végre „Sári riti kotty“, elfogyott a nóta és elfogyott a láncz. Ancsa nyugodt lélekkel nyul a vödör után, hát akkor látja —

— Huj, szentséges Isten, szűz Zebedeus és szent Mária! — ijedtében arról is megfeledkezett, hogy mint jóra való kálvinista leánynak, nincs is neki semmi köze semmiféle szenthez, elereszté a kereket s a zuhogva hullt vissza a kutba. Ancsa pedig hat felé rugva a hat zsajtárt, beiramodott a pitvarba éktelen lármát csapván, hogy „jaj lelkem ifjasszony, minden jó lélek dícséri az urat! mindjárt meghalok.“

Virtus asszonynak kezében maradt a fazék füle, a mint hirtelen hátrafordulva a tűzhelytől oda kocczintá a vaslábashoz, s a kiömlő jó cibere leves sisterélkelve oltotta a tüzet, akkora füst- és pára-oszlopokat támasztva körülé, a minő a zsidókat vezethette valaha a pusztában. Tálentum uram is kezében a rőffel előrohant a szobából a nagy patáliára, az őt diák is, az öreg legény is, meg a három inas is. Mind ott gomolyogtak egymás hegyén hátán s Ancsa csak nagy sokára birta kimagyarázni, hogy van a kutban valami, talán maga a sátán, ő látta a szarvát, meg a tüzes nyelvét, itt sülyedjen el, ha nem igaz.

— De strigis, quae non sunt, nulla quaestio fiat — magyarázta Tálentum uram Ancsának komoly dorgáló képpel, a mire az csak annyit mondott:

— Már akár fiát, akár apját, de valami fajzatját ott láttam a kutban, mint a hogy most kigyelmedet látom. Jó hogy volt annyi eszem, hogy hirtelem visszaeresztettem, mielőtt megkaphatott volna.

— Balga beszédet beszélsz, balgatag asszonyi állat — mondá Tálentum uram, de ugyanakkor neki indult a kutnak, mondván — quod statim demonstrabo.

A többiek is utána menének, ámbár a jókora kis csapat nagyobb része úgy igyekezett intézni a dolgát, hogy másnak a háta mögött maradjon. Mert hát nincs ugyan ördög, de ha elvisz valakit, inkább vigyen el mást.

A kut czernirozása ennél fogva nagy óvatossággal történt. Ancsa a kerek világért nem tette volna ki a lábát a pitvar küszöbén, hanem onnan commandirozott, hogy tessék no, a kinek lelke van, nézzen be a kutba.

Tálentum uram a maga nagy felvilágosultsága mellett is arra a gondolatra jutott, hogy hátha csakugyan lehet a dologban valami? S a mily mértékben közeledik a kut környékéhez, azon mértékben érzé fogyatozni keblében a lelki bátorságot. Az is igaz, hogy azon közben már jóformán be is alkonyult, az pedig köztudomás szerint nem igen szolgál a hanyatló bátorságnak különös fölemelésére.

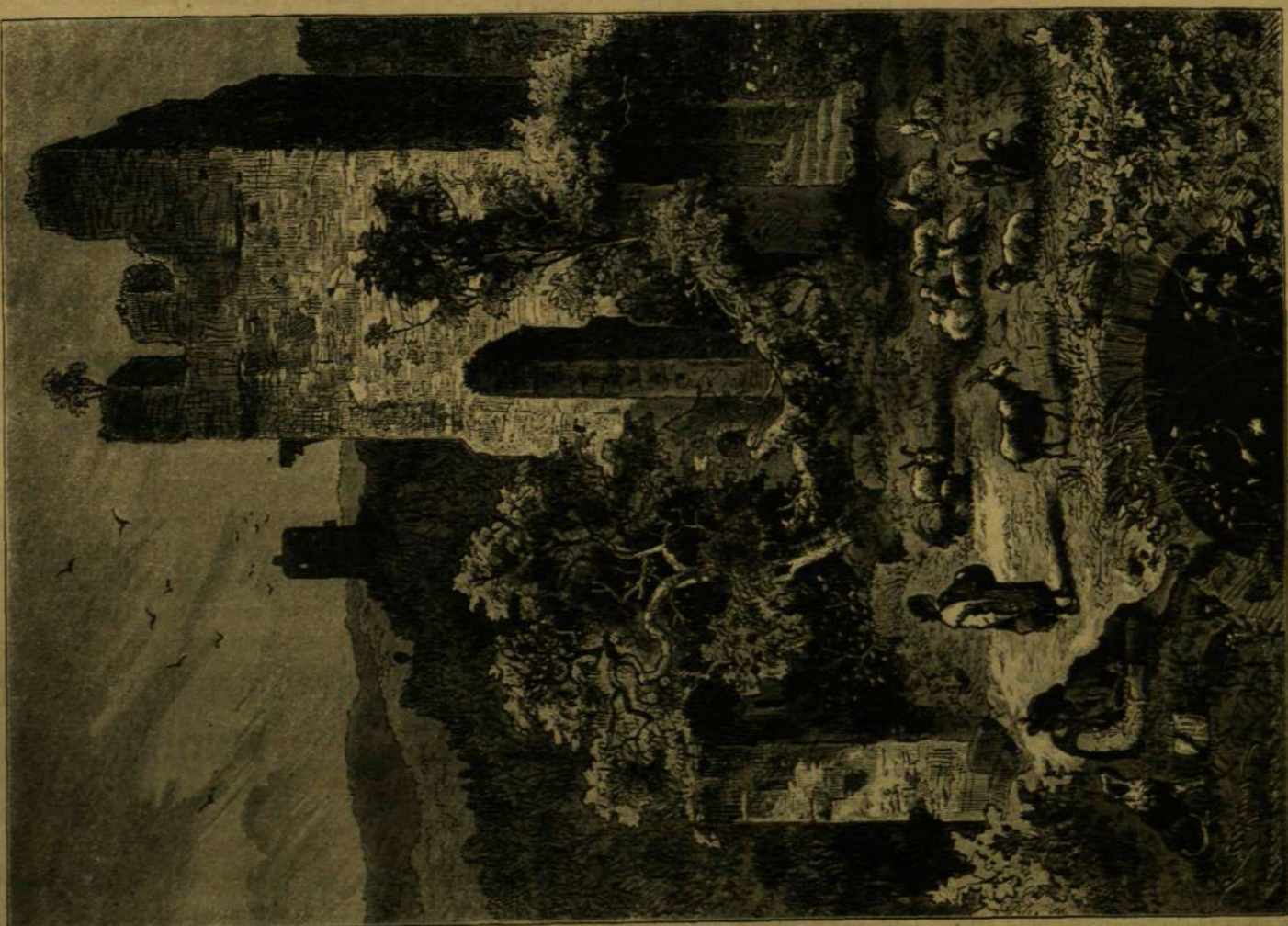
Két lépésnyire a kuttól Tálentum uram megállt. Gondolkozott. Aztán visszafordult.

— Keresztény leányzó — kiáltá Ancsának — igaz hitedre mondható, hogy láttad, a mit láttál? Potes affirmare?

— Hát hogy az ördögbe ne láttam volna, mikor láttam — válaszolt a leány nagy bizonyossággal.

FEKETE-TÓ.

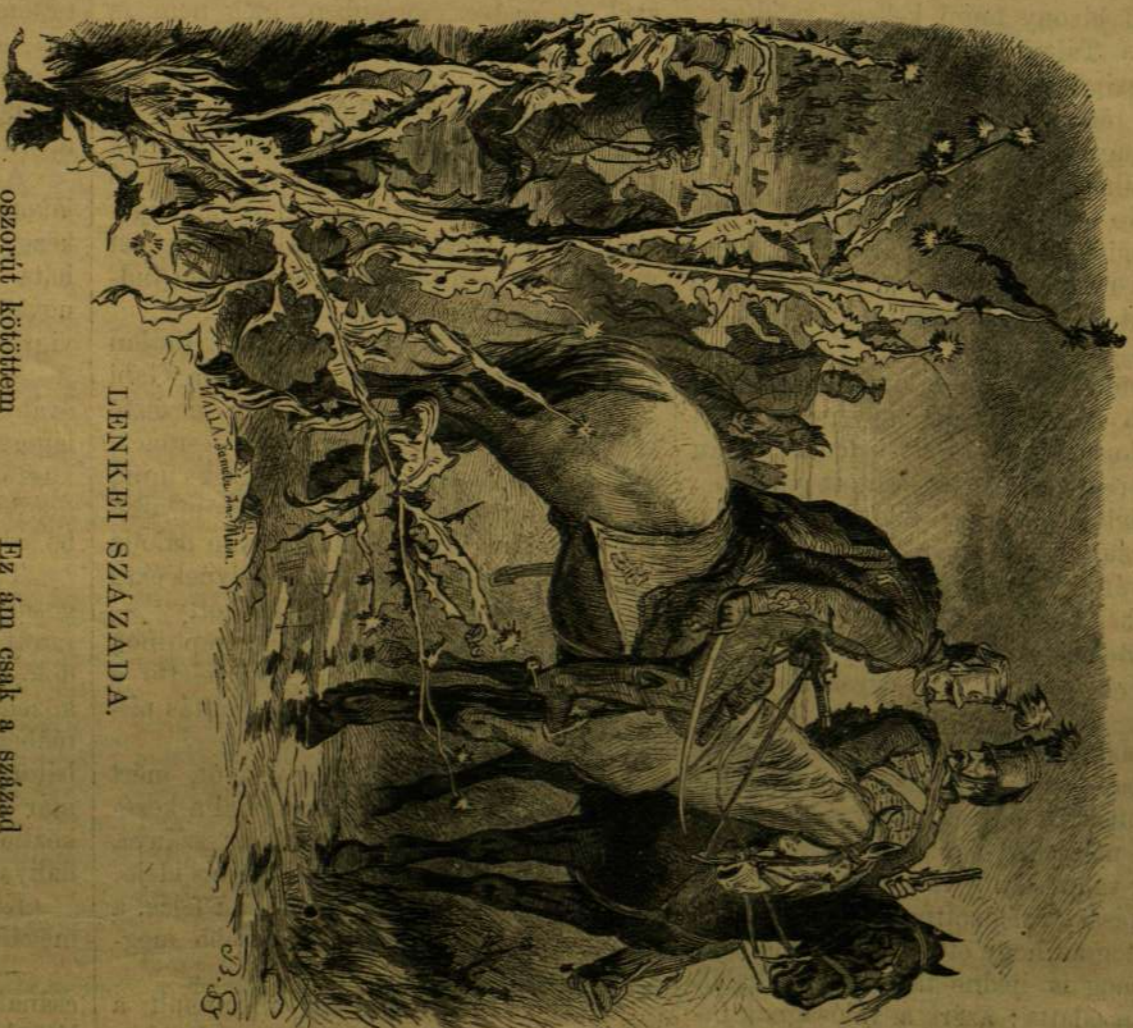
НОСИ ВАРВЪ АННОМ.

VAJDA-HUNYADON.

ogadjatok be, ti dícső falak!
Fogadj magadba, híres ősi vár!
Légy időzölve! Hol a hős lakott,
A költő ottan lelkesedve jár.

Mily hős lakott itt, a nagy Hunyadi!
Mily lelkesítés éget engemet!
Szívemnek hangos dobbanásai,
Beszéljétek ti ajkaim helyett.

LENKEI SZÁZADA.

oszorút kötöttem
Oserfalvelekből,
Harmat csillog rajta
Örömköngyeimből.
Kinek adnám én ezt,
Kinek adnám másnak,
Mint vitéz Lenkei
Huszárszázadának?

Ez ám csak a század
Ezek a legények!
Ős apánk mellé
Oda ille nének.
Romlatlan bennük a
Régi jó magyar vér...
Bár adhatnék nekik
E dalnál nagyobb bért!

— No ha láttad, akkor nézze meg kémed is, Péter — mondá Talentum uram, megfogva az öreg legény karját s tologtatván azt a kut felé.

— Én? már hogy én? — szabódik az öreg legény. — Hát mért nem nézi meg majstrom maga? nem én voltam rá a kíváncsi.

— Látszik, hogy kend soha se volt logyikus diák — válaszolt Talentum uram megvetéssel — no hát nézd meg te, lelkelem Virtus.

A lelkelem Virtus sem igen emlékezett ugyan rá, hogy lett volna valaha logyikus diák, hanem azért oda ment a kuthoz s bele nézett bátran. Hanem abban a pillanatban vissza is hőkölt.

— Csakugyan mozog ott valami, — mondá ijedten s nem volt többé rábirható, hogy nézze meg hát, mi mozog?

Kosztos diák, mesterinas, öreg legény, Talentum uram és Virtus asszony nyitott szájjal s halálra sáppadt képpel bámultak egymásra, csak az Anca triumfált a küszöbön: „ugy-e hogy mondtam, nem akarták elhinni, most ugy-e hiszik?” Az ijedségből ő már eléggé kikapta a maga részét.

— De végre is, itt tenni kell valamit — mondá Virtus asszony, a ki legelőbb magához jött — no Talentum, hát hol van az a nagy talentumod? most mutatd elő.

— Abban igazad vagyon, lelkelem Virtus, rektum habes — felelt Hodiczius uram összeszedve magát — ebben a dologban csakugyan talentummal kell eljárni. — S azzal orrára tevő mutató ujját, jeleül annak, hogy ő most talentummal készül eljárni.

— Te Virtus, — mondá végre — én nem vagyok hajlandó hinni ördögi praktikában. Először azért, mert a gonosz fejét Krisztus urunk összetörte, többé tehát nem existál; másodsor azért nem, mert abban nem volna semmi logika, hogy az ördög, a kiről noscitur, hogy a tüzet szereti, egyszerre csak fürdeni kívánkozzék. Azért én a mondó vagyok, hogy itt emberi praktika van a dologban.

— Ne prézmitáljon itt annyit — vágott közbe Virtus asszony — hanem azt süsse ki, hogy mit tegyünk?

— Emberi praktika vagyon a dologban — folytatá Hodiczius uram legkevésebbé se zavartatva magát — azt akarják, hogy mi ezt a telket ide hagyjuk. Azért vagyon a kutban most valami.

— Már akár miért vagyon, de nézzük meg, — felelelt a Virtus — mert a szomszédba csak nem járhatunk vízért.

— Lassan a testtel, asszony — mondá Talentum uram, s aztán emelt hangon beszéle a kut felé: — akár ki légy, jó vagy gonosz lélek, Isten nevében kényszerítelek, felelj te énnékem; mi járhatban vagy itt, itt ebben a kutban? Quid vis, quod quaeris, qua re huc intravisti?

Csend lett. Elfajzott lélekzettel várták, mit felel a gonosz fajzat az igéző szavakra. S a kut csakugyan felelt. Halk nyöszörgő, félig siró hangon:

— Jobb bizony, ha már egyszer kihuz, minthogy itt ábrakadabrázik, Talentum bácsi. Hisz én vagyok!

— Hisz ez a Gabi! Ejnye beste lélek! Ni, csakugyan, nem is vettem észre, hogy nines a többi közt. A Gabi, a Gabi! no majd megábrakadabrázlok én mindjárt!

A Gabi ifjur! Szent Isten, csak nem fultál bele? No ez ugyan szépen hüsel. Jaj ha megbetegszik? Kutyabaja lesz! Mit mond az anyja, ha megtudja! Jól elhánnya, ha van esze! Azt különben én tölem is megkapja! Azt fogják mondani, nem vigyáztunk rá, mi vagyunk az oka.

Igy ment az nagy zsvíjjal, összevissza beszélt Talentum uram, Virtus asszony, öreg legény, kosztos diák, mesterinas és az oda futó Anca, egymás szavát se hallva. A fentebbiekből kiszedheti mindegyik a magiét.

Gábor urat kihúzták a kutból. Csurgott róla a víz, s az egész gyerek didergett és reszkedett, mint a nyárfalevél. Talentum uram szaladt a rőfért, a mi különben akkor is a kezében volt. Virtus asszony azonban felkapta a gyereket s bészaladt vele a szobába, hirtelen leszedte róla a csuron viz ruhát, ágyába fektette s indult a konyhába, hogy főzzön egy kis bodza herbatét. Szemben találkozott Talentum urammal, ki akkor is kiromkodott diákkul, hogy melyik gazember dugta el a rőfjét.

— Hagyd el lelkelem Talentum, csak nem akarod most megverni azt a szegény gyermeket? Alig van benne pára szegénykében. Ugyan már hogy bántanád.

Virtus asszony olyan szépen tudott könyörögni, hogy Talentum uram egészen ellágyult s ki engedte venni kezéből a gyilkos szerszámot. Nem hiába hatalmasabb a virtus a talentumnál, de le is győzte most is.

— No nem bánom, most az egyszerű isten neki, vigye el azt a kutat szárazon. De olyan is vagy te mindig. Felőled akármit csinálhat az a gyerek, te a kis ujjaddal se bántanád. Pedig az nem mindig jó. Lásd most megérdemelné, hogy ugy eltárgyaljam, hogy... no de hát, jól van, a te kedvedért, de csak a te kedvedért.

Talentum uram bement a szobába, a hol össze vala gyülekezve a kut körüli összes frekvencia, kivéve persze Gabit meg Virtus asszonyt.

— Ez aztán az asszony! — mondá Talentum uram sugárzó arccal — hogy le tudja csillapítani az ember haragját — motos componere fluctus. Most megmentette azt az impertinens nebulót. Salvavit eum, mert már azon voltam, hogy ossa ejus perfringam. A hja az a szelidség, az a jámborság, az a jószívűség, a mi egy asszonynak olyan decoruma, nines is az meg minden ezredik, mit mondok! de minden millióodik asszonyban. Csupa virtus, hajszálától lábahegyeig virtus. Maga a virtus! Demeg is becsülöm érette, meg úgy, mint senki más. Mert egy ilyen asszonyt megbecsülni, ugy a hogy megérdemli, hogy megbecsüljék, hohó! nem akárki fia tudja ám. Talentum kell ahhoz is, nagy talentum.

Már most reméljük, ebből az egy példából minden ember megértette, hogyan lett Panna asszony Virtus s hogyan lett Talentum uram ugy saját magának, valamint a feleségének a keresztapja. A mi egyébiránt a Virtus asszony virtusát illeti, hát abban ne is merjen kételkedni senki, ha jó lábón akar maradni velünk.

Akár hogy volt is a dolog, de anny bizonyos, hogy Talentum uram háza népe a fentebb megirt ribillió után három hétig nem ivott a maga kutjából vizet.

(Folyt. követc.)

Petőfi diszkiadása.

Petőfi népszerűsége nem csökken a magyar közönség előtt. Az ifjuság varázsa a művészetben, az örök ifjuság birodalmában, még nagyobb mint az életben. Petőfi az ifjuság dalnoka: erő és frissesség, enyelgő tréfa és lelkesült fellángolás, a képzelet szeszélyes varázsjátéka és megragadó ábrázolásai, gyöngéd indulatok és szilaj tűzű szenvedélyek váltakoznak költeményeiben, melyek a magyar szívnek csaknem minden hurját megérintik. A közönség ma is ujnak találja; veszi és élvezi, mint harmincz évvel ezelőtt s ime az Athenaeum-társulat által kiadott diszkötetből az első kiadás majdnem egy év alatt elfogyott s már a napokban meg fog jelenni a második kiadás.

Volt alkalmunk annak idején ismertetni az első kiadást; most is abban a kedvező helyzetben vagyunk, hogy az új kiadás egy pár szép képét bemutatathatjuk olvasóinknak. E mostani kiadás tizenkilenc új metszetet foglal magában, s több ezek közül a forradalom idejében irt költeményeket illusztrálja, melyek közül aránylag kevesebb volt rajzzal kísérvé az első kiadásban. Ez új képekkel együtt most már nyolczvankét rajz van e diszműben s kevesen vannak kiválóbb művészeink közül, a kiknek önja hozzá ne járult volna a lángszellemű költő műveinek menél méltóbb díszítéséhez és képben való értelmezéséhez.

Az új kiadás számára készült képek a következők: *Barabás* Miklóstól a „Vándorélet,” (mely kép eredetiéhez készült tulajdonképen a hasonló című költemény), *Benczur* Gyulától „A vén zászlótartó” és „Lenke százada” (mind a kettő a forradalom alatt irt költeményhez), *Böhm* Páltól „Szomjas ember tündése” és „Téli világ” (humoros genre), *Greguss* Jánostól ujjában is két rajz: „Befordultam a konyhára” és „Est”, *Liczenmayer* Sándortól „Piroslik már a fának a levél” (őszi kép), *Mészöly* Gézától „Alkony” és „Kicsapott a folyó” (amaz esendélet, emez vizitájkép), *Vagner* Sándortól „Lopottló”, „Pusztaj találkozás” és „Tolvaj huszár” (mindenik egy-egy jelenet), *Véber* Ferencztől „A koldus sirja”, „Furcsa történet” és „Vajda-Hunyadon”, és *Zichy* Mihálytól „A király és a hóhér”, „A költő és a szőlővessző” és „Jövendőlés”.

Mutatványul ezek közül *Benczur* Gyulától a „Lenke százada”-t közöljük, mely azt a jelenetet ábrázolja, mikor Lenke kapitány és százada haza jött Galliceziából részt venni a nemzet szabadságharcában; *Véber* Ferencztől pedig a vajda-hunyadi vár költői szép ódon képét.

Petőfiének e kiadása a legszebben s mindezek fölött a legzadagabban illusztrált magyar munka, mely mások is, de közelebb a karácsonyi és ujévi ünnepek alkalmával is újdonság gyanánt fog kelni, bizonyoságul annak, hogy közönségünk műérzete dícséretesen fejlik, elismerésül azok iránt, kik költőink illusztrált kiadásához műveikkel járulni hajlandók s buzditásul az ily diszművek kiadóinak.

STROGOFF MIHÁLY UTAZÁSA

MOSZKVÁTÓL IRKUTSKIG.

VERNE LEGUJABB MŰVE.

TIZEDIK FEJEZET.

Mi történt ezalatt Irkutskban.

Irkutsk keleti Szibéria fővárosa, rendszeren 30 ezer lakóju város, meglehetősen emelkedett ponton fekszik az Angara jobb partján, az Irkut nevi patakocskának abba szakadásánál. Emelkedett helyzeténél fogva, melyet számos

templom s egy kimagasló székesegyház kupolája emel még, festői látványt nyújt a távolból feléje közeledőnek. Kivülről a város keleti jellegét mutat, félig bizanti, félig sinai vagy épen japáni stílyü templomaival; de belépve, európai szintűt ölt, kövezett utcáival, járdáival s esatornáival.

Most azonban Irkutsk, az egész tartományból menekülő oadaönlésével, több mint kétszerre népesebb s zajosabb volt a szokottnál.

Irkutsk, mint a tartomány fővárosa s a polgári és katonai kormányzóság, a rendőrfőnökség s egyéb hivatalok székhelye, rendszeren is el volt látva katonasággal. Most azonban a czár testvére, a nagyherceg is, a ki valamely politikai küldetésben, de tetemes katonai kísérettel utazott, a tatárok betörése által itt szorítottván, az ő katonai kísérete — egy kozák lovasdandár, — szintén az őrséget szaporította. A nagyherceg ugyanis egész Nikola-jevszkig, — az utolsó orosz városig, az okhoeski tenger partján — hatolt előre, honnan megfordulván, a fővárosba, Irkutskba tért vissza s innen ismét vissza szándékozott Európába. Itt érte a tatárbetörés híre, melyről Pétervárról és Moszkvából néhány távirati sürgönyt kapott még, a melyekre már nem tudott felelni, mert a távirati összeköttetés megszakadt Európával. Irkutsk egészen el volt vágya a világtól, s a nagyhercegnek magának kelle az ellentállást szervezni, a mit nagy bátorsággal s hidegvérrel teljesített is.

Icsim, Omszk, Tomszk elestének híre egymás után érkezett Irkutskba. A tartományban szétszört csapatokat tehát mind e főváros védelmére kellett összevonni; de szükséges volt egyszersmind a várost magát is védelmi állapotba helyezni. A város, a két víz felőli oldalon, részint magas helyzete, részint az Angara szélessége által, eléggé védve volt; s váracsa el volt látva ágyuval annyira, hogy a folyón a város alatt való átmenetet megakadályozhassa; de főleg vagy lentebb akadálytalanul át lehet kelni a vizen, sa várost száraz oldalról támadni meg. A nagyherceg tehát a városnak ez oldalról védszancokkal megerősítését rendelte el, s e munka, — a tartományból ide menekülő munkás kezeivel is rendelkezni lehetvén — elég gyorsan haladt.

Épen az nap kezdtek a munkát, a melyen Tomszk is elesett. A nagyherceg értesítést kapott, hogy a bokharai emir s a szövetséges khánok magok vezetik csapatjaikat, de arról nem tudott, hogy e tatár hadfőnökök alvezére Ogareff Iván, egy orosz tiszt, kit maga a főherceg személyesen fosztott meg tisztj rangjától, de a kit személyesen nem ismert.

Éjjel nappal dolgoztak a város erődítésén. Katonák, kereskedők, földmivesek, iparosok, parasztok, mind részt vettek a munkában. Irkutskban sok a száműzött, kiket politikai vétekkért ide deportáltak az európai Oroszországból, s kik itt rendőri felvigyázat alatt állanak. De bár politikai száműzöttek: oroszok ezek is; s a küllelenséggel szemben ők is ép ugy részt vettek a főváros megerősítésében, mint a többiek.

Egy héttel előbb, mintsem a tatárok előcsapatjai az Angara-vonalon mutatkoztak, a munka be volt fejezve. Széles árok volt vonva az egész város körül, melybe az Angara vize volt belecsoátva, s magas földhányás védte a városnak előbb védtelen oldalait.

A harmadik tatár hadtest, az, a melyik a Jenisei-völgyén jött, szeptember 24-én jelent meg Irkutsk előtt. Azonnal elfoglalta az Angara balpartján levő pontokat, s a városnak ott levő, de most kiürített elővárosait. Ostromhoz kezdeni azonban nem érezvén még elég erősnek

magát, csak figyelő állást foglalt el s várta a másik két hadtest megérkezését, melyek az emir és szövetséges khánjai vezetése alatt állottak. Másnap ezek is megérkeztek; s az elfoglalt városokban hátrahagyott őrségek kivételével az emir összes ereje egyesült Irkutskkal szemben az Angara partján.

A vizen átkelés itt lehetetlen lévén, Ogareff Iván a sereg egy részét jóval a városon alul átszállította, kompokon és hajó-hidakon, melyeket a harmadik hadtest bővében hozott magával. A nagyherceg nem is igyekezett megátolni az átkelést, melyet, tábori ágyuk híjában meg ugy sem akadályozhatott, legfőlegb megnehezíthetett volna, s melynél maga talán többet (aránylag mindenesetre többet) veszített volna emberben, mint a sokkal nagyobb számú ellenség. Megelégedett azzal, hogy csöndesen s biztosan maradhatottjól megerősített városában.

A tatárok tehát akadálytalanul elfoglalhatták a jobb partot is, s egészen a város közelebe előre nyomulva, felegettek mindent — többi közt a kormányzó nyári palotáját is — a mi csak a városon kívül s így hatalmukba és kezök ügyébe esett.

Ogareff Iván, a ki arra számított volt, hogy meglepi s ellentállás nélkül veszi be a várost, azon való bosszankodásában, hogy e részben csatlódott s nyílt város helyett erődített helyet talált, két heves ostromot is intézett a földművek ellen, de mind a két ízben határozottan visszavetett; s a nagyherceg és tisztjei, ugy mint katonái s a polgárság is, hősiességben a várost, az egyetlen pontot, mely még Szibériában ellenáll a betörők csordáinak.

Látta, hogy erővel nem sokra mehet: Ogareff Iván cselről kezdett gondolkozni. Tudjuk, hogy régóta az volt terve: álrubában s álnév alatt bejutni a nagyherceghez, megnyerni bizalmát s alkalmas perczben kinyitni a kaput az ellenségnek, akkor kérekeríteni magát a nagyherceget, s bosszút állani rajta. Sangarre, a cigányné, rosz szelleme neki mindig, erősen ösztönözte őt most e terv kivitelére. Halasztásra nem volt idő. A jakuski kormányzóságban elhelyezett tekintélyes orosz haderő egyenesen Irkutsk felé vonult, s hat-nyolcz nap alatt várható volt beérkezése. Ha addig Irkutsk nines kezökben, — mi ily rövid idő alatt csak árulás által eshetik meg, — nem csak le kell mondanioi annak bevételéről, de eddigi diadalmaik minden eredménye is kockázattá lehet.

Ogareff Iván nem habozhatott tovább. S október 2-án elhatározta magát terve kivitelére. Ez nap délutánján a nagyherceg épen haditanácsot tartott a főkormányzói palotában. A nagyherceg, a főkormányzó, Voronoff tábornok, a polgármester s több főtiszt, vettek abban részt.

A jakuski csapatok megérkezéseig a várost minden megtámadás ellen szilárdul kellett tartani. A katonaságról e részben tisztjei feleltek; a polgármester pedig biztosította a nagyherceget, hogy a polgárság is meg fogja tenni kötelességét s e részben számíthatat rájuk.

Az idő rendkívül hidegre változván, az Angara befagyásától lehetett tartani, a mi az ostromot a támadóknak nagyon megkönnyitené. Ez aggodalom ellenében azonban a polgármester azt jegyezte meg, hogy bár nagy hideget ért, az Angarát teljesen befagyva soha sem látta, a mit részint e folyam sebes folyásának, részint a benne levő hó forrásoknak lehet tulajdonítani.

— Ez szerencsés körülmény, szól a nagyherceg, mind a mellett készen tartjuk magunkat mindenre. S azzal a rendőrség főnökéhez fordulva: — Nincs önnek valami jelenteni valója? — kérdezé.

— Egy kérelmet kell fenséged elébe terjesztenem.

— S ki részéről?

— A városban levő száműzöttek részéről. Ez emberek, oroszok mind, azt kéri fenségedtől, hogy ők is részt vehessenek a város védelmében, és pedig külön csapatban, melyet fenséged a legveszélyes ponton, első sorban alkalmazzon.

— Helyes! — mondá a nagyherceg nem megindulás nélkül. — Ők is oroszok s joguk van meghalni hazájukért. De kire bizzuk vezényletüket?

— Ha fenséged megengedi: egyikre közülök.

— S ki az?

— Egy orosz, a bált tartományokból, Wassili Fédor nevi orvos, ki már több ízben kitüntette magát.

— Valóban fenség, — erősíté Voronoff tábornok is, — ez ember bátor, derék és megbízható.

— Látni akarom őt.

— Künn várja fenséged parancsát.

Néhány percz múlva Wassili Fédor a nagyherceg előtt állott.

Ez ember a Nadia apja volt. Negyven éves lehetett; komor, söt szomorú arccal. Évek óta elszakítva családjától, az utolsó hír, mit övétől vett: neje halála s egyetlen leányának árvasága volt. Nadia megírta neki, hogy engedélyt nyert a hozzájöhözésre s el is indult. De e hír több aggodalmat, mint örömet rejtett magában. Mert egyidejűleg azzal jött a tatár betörés híre is, s mi lesz egy védtelen, elhagyott, magában utazó szegény leányból, ily nagy uton, egy vad ellenségtől megszálott országban. Fédornak egyetlen reménye az volt, hogy leányát még Európában találta a parancs, mely a Szibériába utazást megtiltotta, s így ő nem is jöhetett már át az Uralon.

Wassili Fédor némán állott a nagyherceg előtt, várva parancsát.

— Fédor Wassili, — szóló a nagyherceg, — száműzött társaid külön csapatot akarnak alakítani. Tudjátok-e, hogy e csapatban az utolsó lábíg helytt kell állani vagy meghalni.

— Tudjuk, fenség.

— Társaid téged kívánnak parancsnoknak. Kész vagy-e azt elvállalni?

— Ha Oroszország java kívánja: kész.

— Fédor parancsnok! nem vagy többé száműzött.

— Hogyan vezényelhetek száműzötteket?

— Ők sem azok többé.

A parancsnok megindulással szorította meg a nagyhercegnek felé nyújtott kezét; s a mint ráhajolt, egy könye hullott reá.

Ezalatt beesteledett. A vizen túl a tatárok örtüzei gyuladoztak. Az Angara, mint éjjelre mindig, erősebben kezdett zajlani; de hogy éjjelre még beálljon, attól tartani nem lehetett.

A nagyherceg épen elbocsátotta haditanácsát — este tíz óra volt már — s vissza akart vonulni belső szobába, mikor az előszobákban zaj és csoportosulás támadt. Azon perczben megnyílt a terem ajtaja, egy hadsegéd lépett be s sietve a nagyherceg elé lépett.

— Fenség! — mondá — futár a czártól!

— Hamar, jöjön! — kiáltá a nagyherceg.

(Folytatás következik.)

Egy anektált tartományról.

Harczi zaj riad, népek tolonganak a Pruth s az Al-Duna partjain. Gyülekezik az orosz s a török haderő, hogy véres fegyvertáncban szálljon egymással szembe. Hatalmas czár parancsára tömör zászlóaljokban és századokban vonulnak a nagy északi birodalom tarkán ele-

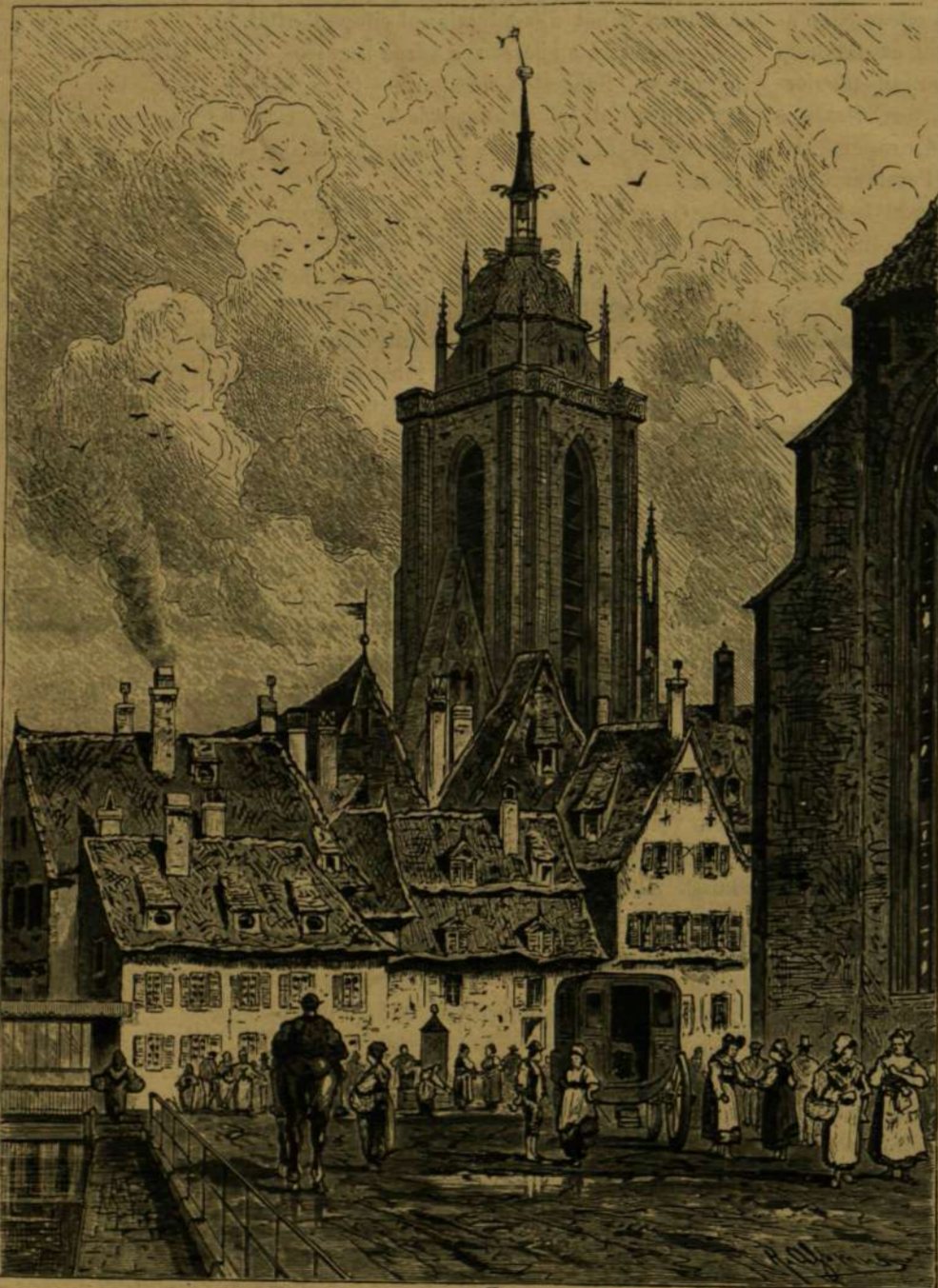
gyített néptörzseinek harcosai a félhold országa felé. Lengyelek és kirgizek, finnek és kis-oroszok, doni kozákok és litvánok, eloroszosított balti németek és cserkeszek az örök hóval borított Elborus vidékéről — adnak egymásnak kényserített találatot az orosz románai határszélen. Velük szemben a mohamedán világ sokféle néptörzseinek harcosai fiai sorakoznak: törökök a Bosporus partjai mellett s kurdok Kisázsia földéről, redifek Anatóliából és beduinok a syriai sivatagból, arabok a vörös-tenger vidékéről és tatárok a thessalóniai falvakból. Senki sem hisz többé a hajszaon függő béke fontartásában, hanem izgalom s aggodalommal vegyült kíváncsisággal tekint az elmaradhatlannak vélt háboru esélyei elé. Vajon tartományok „annektálásával” fog-e végződni, mint az 1870—71-diki francia-német mérkőzés hadjárata?

Nem egészen időszertein hát e pillanatban, midőn Oroszország a humanizmus álcája alatt kinyújtani készült karmait török terület „bekebelezésére”, megemlékezni a legutóbbi nagy hadjárat folytán a győző fél által annektált tartományról: *Elzász-Lotharingiáról*. — Egy pompás illusztrációkkal ellátott díszmű első kötetének megjelenése, mely érdekes szöveget s művészi kivitelű rajzokat hoz az immár öt év óta Németország birtokában levő volt-francia tartományról, * szintén alkalomszerűvé teszi e megemlékezést.

Magunk előtt látjuk még Elzász földét, szegélyezve a Rajna két hullámaival s a Vogézek regényes tájrészletekben gazdag hegyláncától. Képzelmünk élénk varázsolja a szorgos gonddal művelt termőföldeket, a kisebb-nagyobb gyári városok hatalmas kúrtóit, s a lovagkornak a völgyekbe letekintő kömlekeit: a barnafalu, porladó városokat, melyekben Elzász bérces része annyira gazdag. Csak hogy akkor, midőn mi láttuk e földet, mely századokon át volt véres versengések Erisalmája Német- és Franciaország között: nem füstölögtek a gyárkémények, nem dübörögtek a gőzgépek a pamutszövőgyárakban s csak elvéve hasogatta föl egy-egy eke a gondosan trágyázott szántóföld röget. A francia-német háboru feledhetlen éve volt az!

Elzász, melyről ezutal kizárólagosan akarunk szólni, tagadhatlanul sokkal inkább megörizte a francia uralom alatt német jellegét, mint a vele szomszédos Lotharingia. Főhíborodással fogadta a világ 1871-ben az annexió tényét, noha nehéz szemrehányást tenni a német politikának s a németországi közvéleménynek, a miért a győztes hadjárat végén Elzász-Lotharingiának a német

„Bilder aus Elsass-Lothringen. Stuttgart. Verlag von Paul Neff.“ E három kötetre terjedő díszmű, melynek első kötete az imént jelent meg, becsületére válik úgy Assmus Róbert hírneves német rajzoló önjának, mint Closs és Brend'amour fametszőintézetének és Schnorr Gyulának, ki a díszes kezdőbetűket készítette. A számos illusztrációval ellátott kötet rajzai közül kiemeljük a metzi székegyház, a metzi „quai-Marchal”, a hagenaui főtemplom, a remilly-i legelő, Wörth s a lapunk mai számában közölt rajzokat, melyeknek művészi kivitele a legteljesebb. Az összes művet, mely kötetenként 6 s egy negyed marika kerül, legalább is 40 negy és 140 kisebb illusztráció díszíti. Az élénk szöveg Stieler Károly tollából kerül.

KÉPEK ELZÁSZBÓL: A csendőrségi tér Colmarban.

birodalomhoz való visszacsatolását a kötető béke „conditio sine qua non”-jául allították föl. Fegyver élével, nyers erőszakkal jutott egykor Franciaország is e föld birtokába. S midőn Elzász fővárosa: Strassburg 1681 október 24-én meghódított francia uralkodónak: földült városok és fölpörzött falvak jeleztek a gall hódító pusztító hadjáratának nyomait. Német nyelv és szellem azután sok ideig voltak még uralgók Elzászban. Hisz — hogy csak ezt az egyet említsük — a strassburgi egyetem még Goethe fiatalságának korában is teljesen német volt.

Elzászt a francia forradalom üdvös eredményei s mindenekelőtt a jobbágyok fölszabadításának nagy ténye — kezdték csak meg erősen elfranceizítani. A szabad birtokosokká lett köznépi hálát érzett a francia nemzet iránt, mely csak erősbült, midőn francia közigazgatás, műveltség és ipar rövid évtizedek alatt a

pás völgyek, hová csak elvéte kerül egy-egy turista.

Ilyen a Teigel-patak völgye is, melyben Hoh-Barr várrom fekszik. Lent, a völgy mélyében, malmok kerekeli kelepelenk s apró falvak barátságos, lakályos külsejű házai mosolyognak elő a gyümölcsös kertekből. Fönt, az erdőborított halmok ormáin ellenben egyik rom a másikat éri, jeleül, mily lakott vidék volt ez a középkorban. Hoh-Barr romja, melylyel átellenben Greifenstein elporladt vár meglehetősen ép tornya emelkedik, a völgy várromjai között a legimpozánsabbak egyiké.

Harmadik képünk, mely a colmari „csendőrségi tér” ábrázolja, viszont Elzász városainak középkori házairól nyújt élénk fogalmat. S mindenekelőtt Colmar az az elzászi városok közül, melyben lépten-nyomon találkozhatók még egy rég letűnt kor sajtóságos építészeteinek maradványai. A mintegy 23 ezernyi lakóval bíró város negyedfél négyzetóra területre terjed, melyet a Lanch-folyócska mellett. Elzászt beutazó turisták örömet keresik föl e várost, mely Pfeffel német meseköltő, Bruat tengernagy és Rapp tábornok szülővárosa. A két utóbbi férfiura tudvalevőleg csupán Franciaország tarthat számot. Rapp tábornok az első császárságot, Bruat tengernagy a másodikot szolgálta. — Mindhárom hírneves colmari fi emléket sikerült éreztetnie örökítik meg szülővárosukban.

A letűnt dícsőségért, hogy Colmar valaha német birodalmi szabad város volt, megvigasztalja a colmariakat a tudat, hogy szülővárosuk egyike az elzászi gyáripar gőzhelyeinek. Hatalmas gyárkürtök nyulnak égnek a város fölött, jelezve, hogy itt pamutot szőnek, vasat öntenek, gépeket készítenek, selyemszalagokat és mesterséges virágokat csinálnak, sört főznek, harangokat öntenek, agyárukat égetnek stb. Hogy miért nincs csak huszily gyár város Magyarországon! Mennyivel különben állnánk mindjárt hazai iparunk dolgában.

S a 19-ik század ezen ezerkaru tevékenységével szemben oly eredeti ellentétet képeznek a 15- és 16-dik századból való erkélyes, csucos s tornáczos házak, s a Sz.-Mártonhoz czimzett góth egyház, melynek időbarnított, izléses stíly tornyát képpünkön is megörökíté a rajzoló önj. . . Colmar szép gyöngy azon drága ékszerben, melyet Németország 1870—71-ben meghódított magának. Vajon övé marad-e a sokat hánytvetett tartomány? . . .

B. N.

Egyveleg.

— A régi Trója helyének gyanított környéken Schliemann folytatja ásatait. Közélebb azt jelentette a „Times”-nak, hogy Mykenaeen feltalálta Agamemnon síremlékét, s ezen kívül sok ékszerre is akadtak, köztük egy páncélt, álarozokat és egy övet, mind aranyból. Az álarozokat Schliemann a sirban fekvők maszkjainak tartja.

A papirgyártás.

A „Tulajdonosok könyve”-ből.

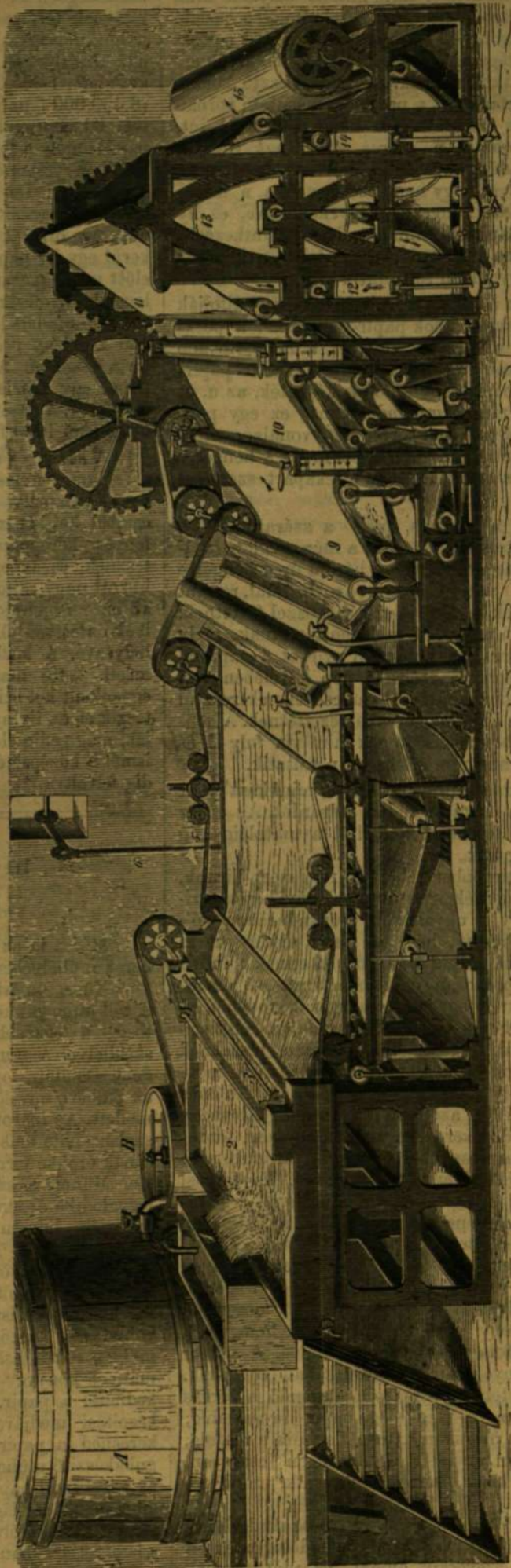
(Vége.)

Az eddigiekben előadott eljárással oly papirt nyerünk, melynek összefüggése csak finom rostjainak nemezőlésében áll, s ennél fogva a nedvesség könnyen áthatja, mint már az itatós, szűrőpapir név is jelzi. Író papirosnak és jobb fajta nyomtató papirosnak keményebb merevbb álladékokat kell adni, s ezt az enyvezéssel érik el. A legregibb és a merített papirosnál még most is rendszeresen használt szer erre az állati enyv timsóval fölkeverve. Az utóbbi azzal a hatással van, hogy először is az enyv magát beveszi a papiranyagba, míg különben a felszinen maradna, és másodsor, hogy ha egyszer megszáradt, a vízben nem ázik ismét föl. Az enyvvizet a papirmalmosok rendszerint maguk készítik ürülábak és timárhulladékok főztéből, melyet aztán timsóval elegyítenek. A timsós enyvvizet teknőbe gyűjtik, melynek vörösréz fenekén gyöngye szentűz ég, hogy a folyadék langyos maradjon. Az enyvezés úgy történik, hogy az enyvező 80—100 ívet vesz kezébe és az enyvezőkádban úgy mártja alá, hogy másodsor mozgására minden iv enyvoldattal van megítatva. Jó munkás 12 óra alatt 40—50,000 ívet enyvez meg. Az enyvezés után végbenemő száritásnak se gyorsan, se lassan nem szabad történnie. Jelenleg leg többnyire már a gépre bocsátják az enyves vizet, ez azonban sok hátránnyal jár: többi közt a rakosó-sajtó sok enyvet ismét kibuzzogat, s mindent beenyvez a papirosmalomban. Az írópapírost rendszerint kékes mártják meg; az egyszer megmártott papírt *egymártásnak* mondják. Az át meg át festett papírok anyagát már a kádban festik. Az írópapírnak kékes vagy kék színét berlini kék, vagy mesterséges ultramarinnal adják meg.

A géppapir gyártása. Az újabbkori papirgyártásban történt legkiválóbb javítás kétségkívül az, hogy a papir előállítására gépeket szerkesztettek, melyek által a merítés, száritás, enyvezés stb. kézi munkája mind fölöslegessé vált. E gépek igen bonyolított szerkezetűek, s igen sokfélék.

Mielőtt a papirgéppel közelebbről megismerkednénk, előre kell bocsátanunk, miben áll a géppapir enyvezése, mert a legtöbb ilyen papírt, még a nyomtatásnak valót is, enyvezik, ha mindjárt gyöngében is, mint mást. A tulajdonképi állati enyvről azonban itt több oknál fogva le kell tennünk; e célra más keveréket eszeltek ki, melyet e gyűjtőnévvel jelölnek: *növényi enyv*. Ez pedig vagy gyanta-, vagy viasz-, vagy szappanenyv. Az első, a leghasználatosabb, ugy keletkezik, hogy gyantát (kolofoniumot) vagy burgundi szurkot szappanosluggal összefőznek. Az így nyert sárga gyantaszappant használatra feloldják vízben és az oldatot egy negyedórával előbb, hogysem az egészpép a foszlatóban elkészült, beleöntik. Őt percze rá megfelelő mennyiségű timsóoldatot adnak hozzá. A szappan és timsóoldat úgy megbomlasztják egymást, hogy új gyantaszappan képződik, mely a gyantából és a timsóban volt agyagföldből áll. Ez a gyantaszappan agyagföld azonban vízben oldhatlan, lecsapódik tehát a papirostra és arra szorosan rátapad. A viaszenyv, melylyel ép úgy járnak el, jobb a gyantaenyvénél, mert szintelen és azért fehér papirosnál nélkülözhetlen. Minden közösleges szappant a timsó hasonló módon bomlaszt meg, miáltal oldhatlan olaj- és zsírsavas agyagföld keletkezik, mely különösen nyomtató papiros enyvezésére ajánlatos, mert ennek gyöngébb tulajdonságát kölcsönöz, mint a gyantaenyv. Egyébiránt a felsorolt szerekből gyakran más keveréket is csinálnak, melyekhez néha még egy rész csirizt is adnak. Ha a pépbe nem kavarnak semmiféle enyvet, a pépnél is tisztábbban megy végre a munka. A kész papírt még aztán mindig meg lehet mártani, mint nevezetesen Angliában szokás, és ekkor a jobb állati enyvet is lehet alkalmazni. Az enyvezést ekkor vagy kézi munkával végzik, miután a papir izekre van metszve, vagy gépszerűleg egész darabban. Az utóbbi esetben szükséges készüléket, mely enyvezőkádból, vezeték- és száritóhengerből áll, magában külön kezelik, ha csak a nagy gépnél nem képezi utolsó tagját. Ismerkedjünk meg már most közelebbről egy ily géppel. Az ábrára tekintve, nyilván való,

hogy a baloldalon van a kiindulási pont, hol az A tartalékkádból az egészpép oly mennyiségben foly ki, a mennyire szükség van. E kádban egy folyton forgó szárnyas kavarórúd a pépet tartósan mozgalomban tartja, nehogy ülepedés által egyenetlen vastagságúvá legyen. A péppel most az történik, hogy a B kádban nagyon fölereszti vízzel, mi végből ebben szintén egy erőművi kavaró forog. E kavarót *kontatónak* (agitatornak) nevezik. Innen a folyadék egy szabályozó vagy szivattyú által a C csövön keresztül a négyoszögű ömlőbe csorog, honnan egy haránt-hasítékon (1) a papirgépre foly, mialatt egy külön erőművi szabályozó arra hat, hogy a kiömlés egyarányosan a kellő mennyiségben (a készülő papiros vastagsága szerint) történjen. A papirgép első mive a papir anyagát *megtisztítani*. Midőn emez a szeles, teknőszerű szekrényen (2) lassan átfoly, melybe legelőbb jutott, a netán benne uszkáló porond ülepedhetik, miért *porondfogó* a neve. Jobbra, hol a pép a porondfogóból tovább foly, fésűszerű rácson megy át, mely egy sor szorosan egymás mellé sorakozott fémrudacsokból áll; ez főleg arra való, hogy a pép folyása egyenetlen legyen. Innen betér a szűrő tisztító végző készülékbe (3). Ennek vörösréz feneké t. i. tömredék finom hasítékkal van ellátva, és az egész készülék mozdíthatólag úgy van a gépbe beléakgatva, hogy annak valami bütykös gördöny vagy ilyes szerkezet rázó, gyorsan emelő és sülyesztő mozgást kölcsönözhet. A szűrőfenekén tehát visszamaradnak a durvabb részek és a tisztult pép tovább indul. Különösen a varrásoktól maradt csernabőröket fogják itt el, melyek a foszlatóban többnyire elsziklanak, míg a kotisműben mégis inkább ellapítottak. E *szűrőkészülék*ből, melyet *bőrezfogónak* neveznek, már most a papiranyag szelesen folyva eljut a nagy, végtelen sárgarézhuzalos szövedékbe (4), mely elül s hátul egy pár henger körül futva, ismét magába tér vissza, s melyet szorosan egymás mellett fekvő sok vékony henger hord, melyek fölött vízszintesen lassu és egyenetlen menetben előre halad. Ezen a szitalapon terül el a papirpép, és hogy az oldalokon le ne csorduljon, mindkettőn szintén végtelen szíjak vannak alkalmazva, melyek felül több vezetékgyörgön (5) futnak, alul azonban közvetlenül a végtelen huzalszövedék mindkét szélén vonulnak el és a rajta folyó papirpépet határolják, mi által egyszersmind meghatározzák a papiros szélességét. A közben, hogy a papirpép a huzalszövedékekkel tovább halad, mind-az, hengerok segítenek elő, minthogy forgó mozgásukkal a tapadás erejénél fogva a vizet mintegy magukkal vonszolják. Hogy azonban a vizet elszívárgása és a rostok nemezőlése még inkább előmozdítottassék, a huzalszövedéket tartóknak minden része és a mi ezekkel összefüggőly szerkezettel van összekapcsolva, mely a hajtó erő által az egész készüléknek renghő vagy rázó mozgást ad (6); hasonló ez ahhoz, mely-

PAPIRGYÁRTÁS: Végtelen papirhoz való gép. 1. Pópkád. 2. Porondfogó. 3. Bőrezfogó. 4. Hengerpárosítás. 5. Szögcsigolyák. 6. Rázókád. 7. Rakosó-sajtó. 8. Nedves sajtó. 9. 10. Nedves nemez. 11. Száritósajtó. 12. 13. 14. Száritóhenger. 15. Matola.

lyel az ivmerítő formáját kezeivel részelteti. E készülék a *vázómű*. A szita végén a pépnek összefüggése és látszata hasonló ahhoz, melyet a kézimunkánál a rakosó a nemeze csap és kisajtolt; a gépnél is már most a sajtolás jár sorra. A tulajdonképi első sajtolást, a *nedves sajtolást* akkor nyeri a papiranyag, midőn még mindig a szitaszövedékben, a 7 és 8 számmal jelölt két hengerpár közt megy el; az első pár gyöngén, a második, mely nemezől van bevonva, jelentékenyebb sajtolást fejt ki. Ez utóbbi hengereken túl elválnak egymástól a szitaszövedék s a papir, és az előbbi körülményben lefelé egy pár feszítő hengeren át viaszter, a papir pedig, noha még egészen át van ázva, már bir annyi összeállósággal, hogy rövid utra már magában is elmehet. A papir t. i. itt átmegy egy szintén végtelen, számos vezetékhengereken végig futó nemezősítőre, melynek meg kell feszülnie. Feszülését a hosszirányban az

egyik vezeték henger változtatott helyzete által nyeri, szelétben pedig az által, hogy a posztó szelei futógörögök közt haladnak, melyek a posztó szelésekben meghúzzák a nélkül, hogy futásában tartóztatnák. A nemezposztó közbejárásával már most a papir egymásutáni sorban két erősen feszített fém hengerpár közé jut, melyekben az u. n. száraz sajtolásnak vetetik alá. De a mig az első párban az alsó henger van posztóval vagy nemezzel bevonva, a másodikban a felső henger van így kellelve, és ily módon a papirnak mindkét oldala érintkezésbe jut egy sima hengerrel, tehát teljesen kisimítatik és egyenlően sajtoltatik ki.

Midőn a papirt a nedves sajtóban sajtolták ki, természetesen sok papir-rost tapad a posztóval bevont felső hengerre, a mely tovább vitetve bizonyára az újonnan érkezett papirt bepiszkítaná, ha egy különös készülék, az u. n. doktor azt meg nem akadályozná; ez egy pontosan a felső hengerre illő vonalzó, mely minden tisztáltságot lekapar arról. A henger folytonosan csergő vizet a lekaptart szennyet elmosa.

Hogy a papiros, mely a száraz sajtolás után már teljesen összeáll, a még meglevő nyiroktól is megszabaduljon, három üres hengerrel (12, 13, 14) vezetik, részint azokon felül, részint alul, melyek belülről forró vízzel fűtetnek, folytonosan megfelelő melegben tartatnak, mely elegendő arra, hogy minden nyirkot a papirosból kihajtsa. E célra a gép közelében van egy gőzkazán, a melyről vas csövekkel keresztül a gőzök az üres hengerekbe vezetnek. A henger belsejében sűrűsödő gőz mint víz foly el és szakadatlanul újra érkezéssel pótolatik.

A száraz sajtóból az anyag mint kész papir a matolára (15) jut, melyre felgördül. Az egész átváltási folyamat a kádtól a matoláig alig két percig tart.

A papirgépben tehát oly rendszert birunk, melyben jelentékeny számú eróművi kezek egyidejűleg egy s ugyanazon munkadarabon dolgoznak. Világos, hogy ez csak akkor jut ki épen és hiba nélkül a gépből, ha ennek minden mozgása pontosan összevág, azaz az összes futó részeknek egyenlő a mozgásuk, továbbá ha az összes hengerek mindkét oldalán rendszeresen meg vannak feszítve stb. Az összes részeknek egy főgerendely kerékművel kölesonzi a mozgást, némely részeknél a hajtósíjak. Különös eljárást kíván azonban a matola. Minthogy ennek minden kérdése minden egyszerű fordulásra egy papiros tekervénnyel gyarapul, nem sokára többet kívánna felgöngyölni, ha forgási gyorsasága egyenletesre volna szabva. A papirosnak el kellene szakadnia, ha mindjárt ily szélességben tetemes ellentállást is tudna egyenletes húzással kifejtetni. Ezen igen könnyen segítenek: valamely göröndelyről egy végtelen zsinor, melyet egy feszítő görög illő merevségben tart, egy acél hajtóköröngrá megy át, mely a matola tengelyére van tűzve. A zsinor a jól kifényelt korong rovátkájában nyugszik. A surlódás tehát gyenge, de elegendő a forgás eszközésére, a mig elég papir ereszkedik; mihelyt ezt megszűnik, megállapodik a matola, és a zsinor egyideig a korongon csusszan. A matola tehát meg-megállapodik, majd tovább halad.

Ily módon a papir a gépen szakadatlanul készül. Mihelyt a matola elegendőleg megtelt papirral, leveleszik amaszt, és újat tesznek helyébe. A felmatolált papirosból az egyes ivetket a kívánt nagyságra kivágják. Hosszában a papirt két-három pásztára rendszerint már szétvágták az által, hogy a matola előtt egy vagy két futó metszőkorongot működtettek; néha a harántmetszést is elvégzi a matola helyébe alkalmazott, külön és ezéla szerkesztett gép, úgy hogy a papir mindjárt ivekben lesz meg. A bécsi állományában még helyesebben járnak el; a végtelen és ismét nedvesített papirral teli matolát mindjárt a nyomtatógép mögé akasztják, mely ilyetén módon táplálékát maga szerzi arról be. Egy hengerpár a papirt darabot lehasít, mely azonnal beoson a nyomóhenger alá.

Említetük, hogy két derék munkás a kádból merítve mennyi papírost tud 12 óra alatt elkészíteni. Nézzük már most a papirgép munkaképességét. Ily papirgép egy óra alatt 1 1/2 méter

szélességben olyan finom írópapírt szolgáltat, melynek térfogata 3000 \square méter s 125 fontot nyom, felvágva pedig 6000 iv finom írópapírt ad. Ha ily gép szakadatlanul dolgozna, egy év alatt 1.095.000 font, vagy 52.600.000 iv (6.450.000 \square méter) papírt szolgáltatna, vagy, ivét 60 centiméterre fölveve, oly mennyiségű papírt, mely a föld átmérőjének hosszával vetekedik. Egyetlen egy ily gép a papirmalmot már gyárrá teszi. De sokat is kell előállítania, mert busás beszerzési tőke után kell kamatot hajtania. Az olvasót bizonyonval érdekli mennyibe kerül egy ily papirgyár felszerelése. Mindenekelőtt megjegyezzük, hogy egy foszlatónak árát legalább nyolczszorosan kell felszámítani, mert egy gép mellett legkevesebbet számítva, ennyire van szükség, pedig tizenkettőnek pépjét is fel bírja dolgozni. A teljes papirgép kerül 15.000 frtba, egy foszlató 1.200 frtba, a rongyvágo 500 frtba, a papirvágógép 1.800 frtba, a simító hengermű 1000 frtba, a rizmavágógép 600 frtba.

A közönség a jobb fajta író és levélpapírosról selymes simaságot vár, melyet vagy sajtóval, vagy valamely hengereművel eszközölnek. E célból két-két iv közre igen sima, kemény és fényes kéregpapírt vagy cinkbádógtáblákat tesznek, és az egész tömeget egy erőse meghuzzott nagy sajtóban hagyják. A simítóhengermű áll három igen sima öntöttvas hengerből, melyek öntöttvas állványban egymás fölé vannak helyezve. A közbülső hengert géperő hajtja, a másik kettő magától jár vele. A papiriveket egyenként két cink- vagy rézbádó lemez közé teszik és az ily nyalábót a hengerek közt járatják, még pedig előbb a felső és középső, s vissza ismét a középső és alsó henger közt és így mindig felváltva.

A műhelyben.

Fővárosi tárcza.

Már t. i. az érdemes hirlapíró-mesteremberek műhelyében: a szerkesztőségben. Nincs miért restelni a „műhely“ szót. A toll augurjai kedélyeskedve használják. Jelentősége a legszebbek egyike. Műhely a munka székhelye. A munka pedig megemésíti mindent. Boudoir, fogadó-terem, szalon eltörpülnek az emberi mivelődés történelmében a műhely mellett. Az iparos szurtos, füstös falu dolgozószobája hatalmas küllés az emberiség haladásának örökké forgó gépkerekében.

Műhely a szerkesztőség is. Olykor a szó legvalószínűbb értelmében. Midőn benne nem talál írják, hanem — ollóval nyírják össze a lapot...

A nagy közönségre nézve a szerkesztőségi műhely fátyolozott saisi kép. Csak a kész terméket: a lapot ismeri, a nélkül, hogy tájékozva volna azon eszközök, tényezők s eljárás iránt, melyek előállítását lehetővé teszik. A „Tárlások könyve“ — ből tőviről-hegyire megismerkedhetel a papir, a kötél vagy akár a guba készítmény módjával, a nélkül, hogy föl kellene keresned a papirgyárat, a kötélverőt, vagy a gubakészítő műhelyét. De hogy miként készül az a politikai napilap, mely napról-napra megviszi neked a világesemények híreit: arról hasztalanul keresel fölvilágosítást a segédkönyvekben s ismeretterakban.

Nem elég egyszer-másszor, laikus létedre, megfordulnod valamely „redakció“ pipa- és szivarfüsttől saturált légkörében, hogy azt mondhasd: „Ismerem a szerkesztőségi boszorkánykonyha titkait.“ Csak a szinpadot láttad, a nélkül, hogy betekintéssel volna a kulisszák mögé, az öltözőbe s a gépterembe...

A szinpad: a szerkesztői helyiség minden inkább, csak nagy és diszes nem. Kevesen vannak ahhoz magyar előfizetők, hogy fényes szerkesztői irodáink legyenek. Addig kell nyugtázkodnunk, míg takarónk ér. Külön szerkesztőségi paloták építését át kell engednünk angol s francia lapársainknak...

Beggel van. János, Sándor vagy Mihály — a szerkesztőségi szolgák közül rendszerint minden második a keresztnévek valamelyikét viseli — sörpövel és törölrönggyel úgy a hogy rendbe hozta a műhelyt.

Émbert igénylő munka, mely vetelkedik a Herkulesével, midőn kitisztítja Augiasz király istállóját. Tomérdek az a papirhulladék, mely

egy rövid nap folyama alatt gyűl meg az asztalokon s asztalok alatt.

Mert a hasznavehetlen dolgozatok beküldőire nézve oly végzetes jelentőségű papirkosár rendszerint csak azért áll a szoba valamelyik zugában, hogy a redakció szolgája másnap reggel dobja telhetetlen vesszőgyomrába az asztalokról s a pallóról összesöpört papirhulladékokat. Ritka journalista annyira rendszeres, hogy önmaga kapargassa össze s dobja a papirkosárba az összenyirbált hirlapokat, megampuált könyvmatu tudósításokat, kivagdosott lim-lomot, hasznavehetlen kéziratokat és érdeknélküli leveleket.

Nincs ideje ahhoz, hogy a pedáns rendszeret embere legyen. Asztala körül meggyűl a ledobott papirhulladék, mint az asztalos műhelyében a gyaluforgács.

Férfü sóprése nem sokat ér. Gazdasszonyok mondják és hirlapírók bizonyíthatják. János, Sándor vagy Mihály rendszerint csak úgy nagyjában végzi el a sóprést. Egy-egy szivarvég vagy papirszelét mindig megmarad hirmondónak a tegnapi szemétből, nem is szólván a porról, mely vastag rétegben borítja a rengeteg állványon heverő hirlapcsomagokat, vagy a pókhálóról, melyek háborítlan békeségben nyulnak végig a falakon.

Aztán a sóprés kevésbé illő foglalkozás. Oly fontos férfihoz, minő a szerkesztőségi szolga, ki a redakciónál, melynek lóto-futó megbízottja, mindig csak per „mi“ beszél. Ezt az imponáló „mi“-t kétségkívül a csupán többes számban beszélő vezércikkíróktól kölcsönözte.

„A mi lapunk“, „a mi szerkesztőségünk“ — alább nem adja.

Vagy pedig így:
— Mi ujság a redakcióban, János?
— Nálunk semmi. Csak megolvánánk valahogy...

Van is tekintélye egy-egy kurta bormérésben, hová be-betér futkórozása közben, s hol politikai orákuluma a borzók törzsvendégeknek. Szereti az „italt“, mert hát „a sok szaladgálástól minduntalan kiszárad a torka.“ De mértéken túl nem igen kóstolgatja a karcost. Tudja, hogy „állása“ mindenekelőtt józanágot követel.

Rendszerint van egy kedvenc lapja, melyet reggelenként — a hogy elhozza az újsághordó — komolyan összeráncolt szemöldökkel betűzget át.

Hogy elkészült sópréssel porolással és olvasással: elhelyezgeti a kihordók által hozott s a postával érkezett lapokat a szerkesztőségi tagok asztalain. A vidéki lapok az újdondász, a külföldiek a „külföldés“ (szerkesztőségi magyarság), a nemzetgazdasági s tözsdelapok pedig a közgazda asztalára kerülnek.

Ollóval — mi türes, mi tagadás benne — legtöbbet az újdondász dolgozik. Rég elmúltak már azon idők, midőn tehetséges írók teljes ambícióval írták az újdonsági rovatot. Akkor szellem, eleven irály és humor tükröződtek vissza a napi érdekű hírek rovataiban, melyek most többé-kevésbé a nem politikai jelentőségű események száraz krónikája.

A laikus olvasó olykor nem kevésbé csodálkozik azon, hogy gyakran négy-öt, sőt valamennyi politikai napilapnak újdonsági rovataiban ugyanazon szövegű hírral találkozik. E szövegezés annyira egyenlő, hogy gyakran még a stylaris hibák is ugyanazok.

Az ily hírek a könyvmatu helyi lapokból kerülnek a napilapok hasábjaira. A nagyközönség soha sem látja am a lapokat. Csupán a szerkesztőségek számára léteznek, melyek kiaknazzák tartalmukat. Idezeni e könyvmatu „Correspondenz“-eket nem igen szokás. Vagy ha igen: hát „kutya van a kertben“. Az idézés annyit jelent, hogy a szerkesztőség nem igen bízik meg a könyvmatu lapból átvett hír hitelességében, hanem reá hárítja a felelősséget.

Oh, régi, praktikus journalisták nagyon mulatságos dolgokat tudnának regálni bizonyos „újdonságokról“, melyek legalább is minden negyedévben egyszer körutat tesznek az újságokban, hová valamelyik helyi értesítőből kerültek. Ki ne ismerné például az előszeretettel föltálat történetet azon jámbor falusi apa részdetéséről, kit egy iparlovag azon ürügy alatt fosztott meg néhány száz forinttól, hogy kiszabadítandja fiát a katonaságtól?

Van ilyen csinált újdonság nem egy. S nemcsak nálunk, hanem egyebütt is. Egy több év

előtt meghalt neves angol reporterről följegyzték a londoni lapok azon mulatságos tényét, hogy eseményszűk időben rendszerint a következő hírt küldte be a szerkesztőségeknek:

„Bizonyára kevesen vették észre London lakói közül azon három nagy kék golyót, melyek a Ch... utca egyik vendéglőjének bejárata fölött figgnék. Még kevesebben ismerendik azonban a különös címek jelentőségét. Nem véljük tehát érdektelennek, kutatásaink eredménye gyanánt fölemlíteni, hogy a vendéglőt, a 17-ik század végén, egy Sforetti nevű milánói marquis nyitotta meg, kit politikai ellenfelei száműztek hazájából, elkobozva birtokait. A három kék golyót a Sforettik viselték büszke czimerükben, s a marquisból lett koresmáros megtartá azokat — czéger gyanánt.“

Ez a „három kék golyóról“ szóló hír legalább is húszszor fordult meg a londoni lapokban...

Hogy a reggelből lassankint délelőtt válik: beszállingóznak a szerkesztőségi tagok az irodába. A közgazdasági rovat vezetője nagyon fanyar arcot vág. A hosszúra nyúlt országgyűlési tudósítás s az éjjel érkezett termetes táviratok kiszorították rovatának legérdekesebb közleményeit a lapból.

Oh, ezt a keserűséget csak hirlapíró ismeri. Mily buzgógn gyűjtötte össze előző nap az anyag rovatára számára, abban a megnyugtató reményben, hogy holnap tul fog tenni a többi lapok!

S ime, hogy kezébe veszi a kész lapot, rovatának óriását hitvány törpévé varázsolta át az ármányos főszerkesztő. Szerényen összekuporodva lapul meg egy csipetnyi közgazdasági hír a lap háttérében, alig terjedve egy harmad hasábra. „O jerum! o quae mutatio rerum!“

A vezércikkíró gyenge ájulás fenyegeti a boszuságtól, hogy a lap élén diszól cikkében „Német s Oroszország szövetsége“ helyett „Német s Olaszország szövetsége“ áll.

Azok az átkozott sajtóhibák! Megrontói a legkifogástalanabbul megirt mondatnak s gyötő daemonjai a journalistának.

Ah, mikor jöved el az a dicső kor, mely nem ismerend sajtóhibákat s azok miatt kétségbeeső hirlapírókat?

Ki tudná?... Talán soha. Most legfőbb egy-egy megkínzott journalista álmodik e körül, melyben nem fogja fenyegetni a veszély, hogy cikkében „bajos nők“, „nagy kor“, „tudós apa“ stb. helyett — oh szörnyűség! — „szűz nőt“, „nagy ökor“ s „túrós apát“ álljon... Csak álmodik, jó fi!

Borostyáni Nándor.

Irodalom és művészet.

— A „Deák-album“ című emlékkönyv megjelent a Franklin-társulat kiadásában s Zichy Mihálynak Párisban készült öt rajzán kívül Deák Ferencnek a negyvenes évekbeli nagy arcképét, Pusztai-Szent-László rajzát és Deák pusztai-szent-lászlói lakását s végre Deák ravatalának rajzát közli, a mint a keresetsíni temető ideiglenes sírköpolnájában fel van állítva. Tartalmát Deák jellemzésére vonatkozó cikkek s a nagy hazafit dicsőítő költemények teszik. B. Podmaniczky Frigyes, Nyílt levél a szerkesztőhöz“ cím alatt közöl néhány jellemvonást a nagy hazafiról, míg Degre Alajos azt mondja el, hogy 1841-ben, mint az ifjuság által Kossuthnak Lajos-napkor rendezett fálkyászene szónoka látta először Deák Ferencet, a mint Kossuth ablakában, karján a kis Kossuth Ferencet tartva, megjelent. Zichy Antalnak „Deák Ferenc halálára“ írt költeménye, majd Salamon Ferencnek „Deák Ferenc társadalmi hatása“ című cikke következik, melyben Deáknak az ötvenes évektől 1867-ig az „Angol királylány“-ben tartott lakását és körét ismerteti. „Régi és újabb költemények“ cím alatt Vörösmarty epigrammja „Deák Ferenc“ és a „Zalamegyeieknek“ című intése, Garay Jánosé „Deák szava és deák szavak“ című epigramm és „Áldomás Deák Ferencre“ című vers, Szabados Jánosé egy 1866-ban írt költemény „Deák Ferenchez“ cím alatt, Csereghy Ferencé „Deák Ferenc halálára“ írt költemény, Komócsy Józseftől pedig egy cantate-szerű költemény „Az első éjfé“ cím alatt következnek egymás után.

Érdekes közlemény Halász Imrétől egy látogatás leírása Deák Ferencnél Pusztai-Szent-Lászlón; Zichy Antal pedig egy kis tárczazikket közöl „A lakat“ címmel, melyről már más helyen szóltunk. „Cziproslombok“ a czime azon négy költeménynek, melyet Tóth Kálmán „Deák Ferenc halálára“, Ábrányi Emil „Deák Ferenc ravatalánál“, Szász Károly „Deák sirja“, Komócsy József pedig „Deák Ferenc emlékezte“ cím alatt írt. Hajnalka, „Emlékezés Deák Ferencre“ cím alatt egyebek közt azt beszéli el, hogy Deák, mint az ő kis fiának keresztatyja, maga tartotta keresztvize a kis fiut. Név László egy gondosan írt aesthetikai tanulmányt közöl „Deák Ferenc, mint szónok“ címmel, melyet Pap Gábor „Gondolatok Deák Ferenc ravatalánál“ című epigrammja és „Deák Ferenc emlékezte“ című ódai költeménye követnek. Frankenburg Adolf „Egy kis adat a kiegyezés stádiumából“, s Várady Gábor „Deák Ferenc a pártok fölött“ című kisebb vázlatát után „Női könyek“ címmel Hajnaloktól van egy kis költemény „Deák Ferenc halálára“, „Atalától „Mikor temették“ című rajz és B. B. Vilmától „Az utolsó koszorú“ című rege. K—o—y A—s jeggyel „A Nedeczky-család“ról szól egy cikk, mely után Borostyáni Nándornak „A nagyság terhe“ című tárczája fejezi be az I. rész tartalmát. A II. részben Aldor Imre közöl Deákról jellemrajzi vázlatot, Vasi Imre pedig politikai szempontból jellemzi Deákot, mint szónokot, míg Balázs Sándor „Deák Ferenc a társaságban“ cím alatt néhány jellemző adatot foglal össze tárczaszerű leírásában. Néhány „arany mondat“ és adoma s végre Abafi Lajos „Könyvészetű adalék“—ja zárja be a közlemények sorát, melyben Deák dolgozatait és a róla megjelent munkákat sorolja fel. A könyv utolsó lapján a párisi magyar egyetneki Zichy Mihály mintázata után készített szép koszoruja látható. Ennyi ez érdekes album tartalma, melynek ára füzve 3 frt, kötve 5 frt. Tartalmából Szász Károly költeményét mutatjuk be olvasóinknak, melynek czime:

Deák sirja.

Ki alszik itt e néma sír üreében?
— Röpülj tovább, vándor szellem, ne kérd!
De jár be minden helyet földön, égen,
Hasítsa zúgó szárnyad át a tért,
Hol egy szem ég a fájdalom könyvében,
S oltár előtt hol megtörik a térd,
Hol koszorúkat tesznek szent sírokra,
S hol terhelőt hajol a cyprus bokra;

Járd bé a mult s jelen minden határát,
Hol annyi népet elsöpört a vész;
Hol Athén romba dölvé őrti várát,
S Karthágó dűlt követén zöld moh tenyész,
Rómáról hírt hol elhaló sugár ad,
S Napoleon nagysága ködbe vész;
Hol nagyjainak Albion pantheonát rak,
S szabadság áll őrti sírján Washingtonnak;

Vedd számba mind a sírokat, melyekben
A hűk, nagyok, jók szive porladoz,
Eget verő gúlákban, vagy jeletlen,
Kiket nagyokká tön kard vagy koboz;
S mig alszanak koszorúval fedetlen,
Őrk hír jár el sírjuk álmihoz;
Kik, halva bár, emlékök el nem vesztet,
Mert törvényét hoztak, országod szerettek;

S ha lelsz csak egy sírt, anyai millióból,
Melynek tövén nem mer verődni gaz,
Melyen egyetlen könyben sem családól,
Mert mindamennyi átérzett s igaz,
A mely előtt nagyság s idő meghödöl,
S virági harmatában a vigasz
Akép szürődik szennytelen tisztára,
Hogy diesfényének nincsen semmi árnya;

Mert a kinek hamvát ott hant takarja:
Nagy volt, midőn letörpült a jelen,
És tört hajót vezetve biztos karja
Révpartra vitte zúgó tengeren,
S mig salakját az örvény fölkavarja,
Ó tiszta, hű maradt s önzéstelen,
S megmentve mind, mint mások eldobának:
Részét sem kívánt a megmentő magának;

Ki nagyságát nem vér árán szerezte,
Hatalmát nem raká csonthalmokon,
Mi mást levert, őt naggyá honja veszte
Tevé — „mert néked élni kell oh hon!“
De lángszavát, nem lévén fulánk közte,
A hatalom sem vehető zokon;
És a jogot, habár foggyver vevé el,
Eszével vitva vissza s jellemével:

Ha lelsz ilyen sírt: hozz egy füzűt róla.
Mit áldó köny, de vér nem öntözött,
S mi odaadjuk érte s sírról a
Legszebbik koszorút ezer köztött,
A tisztelettől s butól meghajolva
Mit egy királyné keze kötözött,
Min egy megmentett hon esing égi hittel:
Ha van szentebb sír enné, oda vidd el!

Szász Károly.

— Petőfi összes költeményeinek illusztrált diszköte, mely az Athenaeum-társaságnál megszokára már második kiadásban fog megjelenni, Petőfi költeményeinek teljes kiadása lesz. Az egész kötet ára diszköteben 16 frt. Hogy pedig részletekben is megszerezhető legyen a becses munka: a kiadó társaság füzetes kiadást is rendez, mely 10 füzetből fog állni s egy-egy füzet ára 1 frt 50 kr, tehát az egész munka füzve 15 frtba fog kerülni. — E diszköteben kívül egy kisebb alaku kiadás is fog megjelenni s szintén összes költeményeit magában foglalja a nagy költőnek.

— Szolga Miklóst, a marosvásárhelyi királyi itélőtábla biráját az a családi gyász érte, hogy kitűnő képzettségű fia, Szolga Kálmán meghalt. A csapás által mélyen sujtott apa, ki a negyvenes évek alatt a kolozsvári unitárius tanuló köréből kikerült Szentiványi Mihályval és Kriza Jánossal együtt, a székely szellem egyik képviselője volt a magyar dalköltészetben, de később csaknem teljesen elhallgatott, most a bánat sulya alatt ismét hangot adott érzésének s a következő csinos és őszinte érzést tükröző verse jelent meg a marosvásárhelyi „Erdély“ közlelbi számában:

A háztáj egyrrel ismét kevesebb,
— Pedig be sem hegedt a régi seb —
Testvérek testvér, én veszték fiat,
Milyent az isten jó kedvében ad.
Testvérek aza csüggedt, szomorú,
Csak unokámon nem látszik ború.
Kis gyermek az s beszédés ajka hol?
„Hóh, nagytata, hát Kálmán bácsi hol?“
S felelni kell: „A temetőbe ment.“
„De mit csinált ott?“ „Alszik odalent.“
„Hát nem jó vissza? ugy szerettük őt!“
— Na most öreg, felelni végy erőt!

— Az „Eggenberger“-féle könyvkereskedés mostani tulajdonosa (Hoffmann és Molnár) az idén is néhány igen hasznos kis könyvet adtak ki a kis gyermekek számára. Eddig (kivált mi boldog pestiek!) nyakig usztunk a képes német könyvecskekben s vetjük a német ajándékkönyvecskéket ismerőseink és jó barátaink gyermekeinek s még a legmagyarabb gyermek is kénytelen volt néméltl gyönyörködni. Ez állapot már néhány év óta megváltozott s ezt többek között, az Eggenbergerféle könyvkereskedésnek is köszönhetjük, kik most is négy darab, különböző képekkel ellátott kis „Abéczet“-adatok ki, mely mindenik magában teljes s egynek-egynek ára csak 20 kr. — Ugyancsak náluk jelent meg egy nagy németűret alakú „Képes Abécze állatokról“, mely a betűket úgy tanítja meg, hogy egy-egy állat képehez az állat nevének kezdő betűjével kezdődő emlékeveséseket csatol. Úgyes kis könyv, vastag papírra nyomott diszes állatképekkel s egyéb verseskékekkel és néhány apró rajzzal, ára 1 frt. — Fokozatosan egészítik ki ezeket a következő kiadványok, melyek a választást még gazdagabbá teszik: „Képes kincs jó kis gyermekek számára“ színezett képekkel — ára 50 kr. „Kis gyermekek képes könyve“ szintén színes képekkel, ára 50 kr. Végre egy „Legdiszesebb ABC könyv, számos pompás képpel és magyarázó szöveggel, mely már épen kiváló diszesen van kiállítva s azért az ára is 2 frt. Ajánljuk a szülők, keresztszülők, jó bácsik és nagybácsik, nének és nagynénik figyelmébe a közelgő karácsonyi és újévi ünnepek alkalmából.

— Rőpiratok. Egy „országos képviselő“-től Metzger Emil bizományában „Mert fogunk har-

szelni, ha imét házra kerül a dolog" czimű 21 lapny rőpirát jelent meg; alapdonolata az, hogy utját kell állni a muszka törekvésnek. — „I demonstratio" czimű rőpízetke jelent meg Kókai Lajosnál egy joghallgatótól, ki hibáztatja azokat, kik az egyetemi ifjuság körében izgatnak; a füzet ára 20 kr.

— **Uj hírlapok.** Az új év közeledtével meg-eredtek a programok és a hírek új lapok keletke-zéséről. „Közletemény" czim alatt új politikai napi-lap fog megjelenni Lukács Béla szerkesztése mel-lett; előfizetési felhívásában független-szabadelvű párti képviselőknak felsorolva mint munkatár-sak; a kis alakú napilap ára egy évre 12 fr. — A „Petőfi társaság lapja" czimű az új szépirodalmi társaság hetilapját indít januárban, melynek szépi-rodalmi részét Balázs Sándor, aesthetikai részét Szana Tamás fogja szerkeszteni. — A konzervatívok nevében báró Jósika Kálmán hetilaplap próbál szer-kesztését „Magyar korona" czim alatt. — Fribeisz Fe-rencz, a megszűnt „Nefelejts" volt szerkesztője, új dívatlapot indít „Viszhang" czim alatt. — A buda-pesti építkezések pedig szaklapot adnak ki, mely „Építési és iparlapok" czim alatt hetenként fog megjelenni és szerkesztője Ney Béla lesz; előfizetési ára egész évre 8 fr.

— **A nemzeti színházban** e hó 1-ső napján mutatták be először a francia színműirodalom egyik klasszikusát, Racinet, kitől a nemzeti színpadon csak a nagyhírű Rachel társulata játszott tragédiát francia nyelven. Magyarul előadott első tragédiája „Phaedra" volt, a költő legkíméletlenebb műve, Farkas Albert fordításában. Színházunk tagjai igen jól ját-szszaknak vígjátékokat, középajzú drámákat, de tragé-diókban csak ritkán szerepelnek, az olyan fellengző pathosznak pedig, minő Racinetnél fordul elő, épen-széggel nincsenek gyakorlatában, s az egész előadás-ból hiányzott is az a nemes styl, mely „Phaedrát" megilletti. A ezimszerepet K. Jászai Mari asszony játszotta, nagy gondal, de nem mindig világosan, és gyakran modorosan. E szemvendélyi szerephez phisikai ereje sem volt elég. Fáradozását azonban szívesen méltányolta a közönség és többször meg-tapsolta. Nagy Imre mint Hyppolit szintén a sza-valat nemes pathosát nem tudta eltalálni, s ez közös baja volt a többi szereplőknek is. — Decz. 4-én Vörösmarty születésnapja emlékére a kosorus költő „Adozat" ja került színre, közepes előadás-ban, és kiállítás dolgában igen közepeszerűn. Legjobb szereplők voltak: Nagy Imre (Szaboles), Kassainé (Zenő) és Lendvainé (Csilár). Lepünnesies mo-zzanatot pedig a darab elején Mosonyitól előadott hangulatteljes zeneköltemény a „Gyászhangok" elő-adása képezett.

— **A népszínházban** Soldosné asszony meghozta a csengő dalu és csattogó tapsu estéket. A népdalok pártalan énekesnője félvéi betegeskedés után e hó 5-én ismét megkezdte szereplését. Egy avult és nem sokat érő bohózatban „A tündérlak Magyarhomban" cziműber lépett föl, s noha elég sokszor látta benne a fővárosi közönség, a színházi pénztár valóságos ostrom alatt állt, s a nézőtér minden zuga megtelt. Sok külföldi vendég is volt jelen, kiket a politikai helyzet most a köztünk időző udvar mellett tart, nevezetesen lord Buchanan angol és gr. Stollberg német nagykövete. Soldosné, a mint megjelent, hosszantartó tapsvihár s kosorusok és bokrékát zá-pora fogadta. Egészen ünnepes percek voltak ezek, melyek a művésznőt mélyen meghatották. Soldosné teljes jövedelvel, és szép hangja legkisebb fogyatkozása nélkül játszotta és énekelte szerepét, mindig megújuló tapok közt. Vele Tamási játszotta a darab másik főszerepét. E két szerep őszhangos eljátszása most is érdeket adott a darabnak. Soldosné csütörtökön a „Falu rosza" ban folytatta szereplését. — **A népszínházban** újdonsága is volt: „A két menyegző" melyet Jókai hasonló czimű el-beszélése után Csepregi Ferenc dolgozott át nép-színművé, s e hó 2-án adták először, nem valami pezsgő hatással. A darab a 17-ik században, Deb-rezenben történik, s két család egyenletlenségét s az abból származó szomorú eseményeket adja elő, egészen úgy, mint az elbeszélés. Épen az a baja, hogy nagyon is az elbeszélés nyomában jár, mert a színműnek egészen más igényei vannak, mint az

elbeszélésnek; s az eseményekben, fordulatokban több gyorsaságot és határozottságot kíván. Legtöbb hatása volt a népdaloknak, melyeket Erkel Elek szépen hangszerelt. A darab hőse egy könnyelmű és minden rosza hajló leány, ki boszúból gyújtogat, s végül máglyára itéli. E halványan rajzolt ala-kot egy kezdő Szabó Karola k. a. játszotta, drámaibb erő nélkül, de éneke tetszett. A két pörlekedő szoms-zéd szerepének Horváth és Tihanyi jól megfeleleket, valamint Tamási, Rákossi Fanni, Solymosi azok-nak, melyek nekik jutottak.

— **Művészvendégek.** Nilson Krisztina k. a., kit rendszeren „svéd csalogánynak" szokás nevezni, január 20-kától kezdve vendégszerelpmi fog Buda-pestben, de még nem bizonyos hol: a nemzeti szin-házban, népszínházban vagy csak redouti hangver-senyben. Ha színházban vendégszerel, föl fog lépni „Hamlet" ben is, mint Ophelia, mely szerepet Thomas, a zeneköltő, az ő számára írta. A hang-verseny-termeknek Sarasata spanyol hegedű-virtuóz lesz érdekes vendége, ki fiatal ember még, de művé-szetéről máris nagy magasztalásokkal beszélnek.

Közintézetek, egyletek.

— **A magyar tud. akadémia** e hó 4-én tar-tott ülésén először *Fridrichs János* értekezett két év előtt tett tanulmányi utjának állattani eredmé-nyéről. Többek társaságában hat hetet töltött a Kárpátok délkeleti láncolatának végső részén, a Szemenik hegytől Baziság. Ezerhatszázhatvanhét állatfajt (köztük 1610 rovarfélé) talált. Az elébb ott gyűjtött állatfajokkal együtt e vidék faunáját 1807 faj képviseli, köztük négy új valfaj. Egy új fajt Pulszky Ferencz tisztelezték „Pantherion Pulszkyi"-nak nevezték el. — Második értekező *Thansoffer Lajos* volt, ki a Maret-féle éveres-jelző eszközről beszélt, melyet ő jelentékenyen tökélyesített. Ez eszközzel az érverést papírra lehet jelezni, mi a szív-, vese- és agybagyok kórisimjére nézve nagyon fontos. — *Krenner József* ezuttal kétséget foglalt, ér-tekezte „a magyarhoni anglésitrol," kénasav olom-vegyülről, melynek jegeczült állapotban gyémán-tos fénye van. Ily ásványt hét helyen találnak nálunk: Zsarnóczán, Dognácsán, Moraviczán, Moldován, Uj-Sinkán, Felsőbányán és Borsabá-nyán. — *Nendliche* a Lipótmező és budai városma-jor közti Kinizsi-forrás (jő szénasav ivóvíz) vegy-elemzését mutatta be *Bernáth Józseftől*; *Schenzl* Guidó pedig az erdélyi delejességi vonalakról érte-kezett folytatólag.

— **A történelmi társulat** decz. 7-iki ülésén *Szilágyi Sándor* a „Zápolyák első utódjának meg-választásáról" olvasott föl értekezést, a bécsi levél-tár adatainak fölhasználásával. A János Zsigmond erdélyi fejedelem halálát követő mozgalmas idöket festette, mely Báthori István megválasztásáig tar-tott. Az érdekes történelmi rajz után *Nemethy Lajos* értekezett „az 1686-iki évi foglalás után Budán maradt törökökről." Buda bevételé után sok török maradt itt, részint fogságban, részint mint lakos, kik közül számosan keresztények lettek, és Kollo-nics bibornok egy jezsuita által több száz török gyereket kereszteltetett meg. Ugyancsak Budára kerültek törökök Egerből, Szekes-Fehérvárról, Pé-terváradból, s más visszafoglalt városokból. A kike-resztelkedettek még vezetékeveiket is megváltoz-tatták a általában rokonszenveztek a magyarokkal, mit az is bizonyíthat, hogy magyar neveket vettek föl. A német elemtől azonban idegenkedtek. Harma-dik felolvasó *Óváry Lipót* volt, ki néhány okiratot ismertetett, melyek Nagy Lajos és V. Károly fran-czia király közt tervezett szövetségre vonatkoznak. Egyes hazai forrásainkon kívül több francia levél-tári adat bizonyítja, hogy Lajos leányát a francia király másodszülött fia Lajos eljegyezte, a szövetsé-g azonban a hozomány kérdése miatt létre nem jött. Nevezetesen Nápoly birtoka képezett akadályt. — A folyó ügyek közül megemlítjük, hogy Gömör-megye száz forinttal a társulat alapító tagja lett.

— **A hazai iparpártoló egylet** vasárnap a megyeházban gyűlést tartott Veres Pálné és báró Simonyi Lajos elnökele alatt. B. Simonyi előadta az eddig történeteket s megnyitá a gyűlést, melynek célja volt az alapszabályok helybenhagyása. Majd felolvasták a honleányokhoz és honfirtársakhoz

intézendő felhívást, melyben a magyar ipar pártfo-gására hívják fel őket. Ha 500 tag lesz, az egyesü-let megalakul.

Mi újság?

— **Karácsonyi vásár.** A nőképző-egylet saját alapítókéjére tarka sokadalmat rendez, mely ép most folyik a redout termében. Arulnak ott mindenféle apróságot, s mindent szép, fiatal hölgyek. Van mit hallani is: zenét, dalokat, az árusok kínálgatásait és valóságos vásári zsbajt, mert a termék telve vannak. Sátrakat, árus padokat állítottak; van ha-las bolt, magyar csárda, komédiásbódé (hol négyek énekelnek), török pavillon, theás bolt, virágcsarnok, 27 kros bolt, fényképező terem, lutris bolt, stb. Csütörtökön délután 4 órakor nyílt meg a vásár, és tart szombat estig. A közönség tömegesen látogatta.

— **Emlékplakok a király számára.** A pannon-halmi főpátság, ősi székesegyházának nagy költ-ségen, styl szerint eszközölt újfalalkítása és f. évi augusztus 27-én történt fölavatása alkalmából, melyen ő felségét József főherczeg képviselte, egy valóban ritka díszszel és fényvel kiállított emlé-klapot adott ki, melyet király ő felségének ajánlottak fel. Az „Emlékplak" számos színes nyomtathal a székesegyház egyes részeinek rajzát tünteti föl. Ő fel-ségét a pompás színyomatok annyira meglepték, hogy azok egyik készítőjének, *Storno* Ferencznek kitüntetését azonnal proprio motu elhatározta. A költséges mű csakis néhány példányban készült, s a hazai iparnak a legszebb dícséretére válik.

— **Szarvasvadászat a főváros utcáin.** E hó 5-én udvari vadászat volt szarvasokra a nagymihá-lyi pusztán. Egy ildözbe vet szarvas betört a városligetbe, onnan pedig a városba, s a király-utcán, gyár-utcán és sugáruton végigrontott, a Hermina-téren feldőntötte egy kofa sátorát; a kofák rémülten a kapuk alá menekültek. A nemes vad nyomában mindenütt ott volt a esaholó farka; a vadásztársaság élen a királyné vágatott. A ritka látványosság roppant nézőtömeget csodított össze. A magyar államvasut palotájánál a szarvas, mint-hogy a követet nagyon sokatlan ut volt neki, csakhamar kifáradt és „hallali" t adott.

— **Tavaszi árviz Máramarosban.** Az utóbbi napok tavaszi enyhesége s az esőzések egyszerre olvadásba hozták a máramarosi hegyek közt a havat. Ennek következtében a hegyi patakok, folyók kiáradtak, s a Tisza is dagad. Az áradás a vasuti töltéseket annyira megrongálta, hogy a téso-m-szigeti vonalrészén a forgalmat be kellett szün-tetni, míg a rongálások kijavíttatnak. E bajt a Taracz vize okozta.

— **Földrengések.** A Muraközön, Somogyban és Zala némely részein nov. 30-án d. e. fél 11 óra-kor erős földrengés éreztek a mi sok félelmet okó-zott, mert október közepén is volt e vidéken föld-íngás. *Zákányból* írják, hogy ott a bútorok kimozdultak helyökből, a Dráva tájékozott, s egy pillanatra visszafolytak hullámai. *Villányban* decz. 6-án reggel 8 óra 20 perczok volt erősebb földíngás.

— **A philadelphiai kiállítás** nov. 10-én zár-ták be *Grant* elnök jelenlétében, ki meglepődésének adott kifejezést a nagy mű sikerülte fölött. A meg-nyitás első napján 200.000 egység látogatta a kiállítást, kik 76,172 dollár belépti díjt fizettek. A látoga-tók száma július 4-től óriás mérvben növekedett, s szeptember közepén már nem volt ritkaság a 100-ezer látogató egy napon. A belépti díjak utáni ösz-szes bevételek meghaladják a 3.800.000 dollárt.

— **A fegyverszünet** alatt épséggel nem tör-ténik semmi, a mi a béke iránt eltánt reményeket vissza tudná hívni. A konferencia talán összeül már a héten, mert az angol miniszter, Salisbury megérkezett Konstantinápolyba, de e felől senki sem tud biztatót mondani ma sem, és hiába is mondana most már, mikor a berlini orakulum, Bismarck herczeg, barátságos pipászó mellett, s terített asztalnál, aztán pár nap múlva a képviselőházban is, kimondta, hogy az orosz-török háboru valószínű. A mi pedig magunkat illet, már t. i. monarchiánkat, bennünket megint biztatnak, hogy a mint az oroszok betörnek Bulgáriába, mi meg menjünk be Boszniába, sőt Anglia ajánlotta, hogy Belgrádban üssünk hadi szállást. És a legújabb

hírek szerint, Bosznia megszállása meg is történik, ha már másképen nem lehet. Szerbiát egyébiránt már elejték az orosz csapatok, s Milán országgal egy rendelkeznek Szentpétervárot, mintha orosz vazallus tartomány volna. Szerb hadseregről tudni sem akarnak, s Milán küldöttök a czár udvár-ban kijelentették, hogy szükség lévén az oroszoknak is pénzre, több rubelre várjon, a területi nagyobbítási iránti kérelem megfontolására pedig a czár ez idő szerint nem ér rá. Szóval: az oroszok most már majd csak egymaguk intéznek mindent, tehát saját maguk veszik hasznát. A háboru tehát meg-lesz, s a mi most hátráltatja még, az többé nem Anglia magatartása (mely enyhül), sem más egyéb diplomai akadály, hanem egyszerűen az enyhé időjárás, mely az oroszországi rettentő országu-tak feneketlen sártengerrel vonja be, úgy hogy alkalmasint két hétre még meg is hosszabbíthatják a fegyverszünetet. A jelszó most: „majd ha fagy!" Főkép ha a Duna is befagyna, s a jég hidat szol-gáltatna az orosz sereg lábai alá.

— **Csernajeft Bécsben.** A szerb háboru vé-zére a mult hetet Bécsben töltvén, a reichsráth szláv képviselői küldöttségileg látogatták meg, ne-vezetesen: Klajze, Vosnyák, Nobergoj, Kusi, stb. kik köszönetet mondtak a generálisnak a szlávok fölszabadítására tett fáradozásáért. Csernajeft meg-köszönte a látogatást s a beszélgetés folyamában kijelenté, hogy Ki-eneffbe megy az orosz főhadiszál-lásra, a hova meghívott, hogy a hadműveletek fölötti tanácskozásban vészt vegyen.

— **A bosnyák menekültek** helyzetének megviz-gálására a külügyminiszterium Krausz báró küldte Horvátországba és Dalmatiába. Küldetésének fő célja az volt, hogy utaljon azon eszközökre, melyekkel a műveltség ezen rendkívül alacsony fo-kán álló embereket valami uton-módon művelni lehessen! Nem lehet tagadni, — írja egy tudósító — hogy már a civilizált tartományokban való tar-tózkodás is előnyös ezen emberekre nézve. Például a Raguzában tartózkodó menekültek, a test tisztán tartásában, a mi a rájuk egyik leggyöngybb oldala, nagy haladást tettek, a mi különösen azon körülménynek tulajdonítandó, hogy a hivatalnokok kijelentették, hogy fizetést kapnak, ha — megmosakod-nak és tisztán jelennek meg előttük. Ebből is kitű-nik, hogy a kultúra mily fokán állnak ezen emberek.

— **Mai számunk** hirdetési rovatában olvas-ható *Kertész Todor* időszerű cikkeinek sorozata, melyet a t. olvasók figyelmébe ajánljunk. — **Mai számunkhoz** van mellékelve: Elő-fizetési felhívás a „Viszhang" czimű szépirodalmi és dívatlapra és a „Szépirodalmi Csarnok" regény-folyóiratra.

Halálozások.

Simonyi János, Czegléd város országgyűlési képviselője, meghalt e hó 2-án mellbaj következté-ben, 29 éves korában. A szélsőbalhoz tartozott, s képzettsége és nyájas modora által egyike volt a párt legbecsültrebb tagjainak. Temetésén a képvise-lők nagy számmal jelentek meg, s a miniszterek közül ott volt Szende és Perczel. Koporsójánál Irányi Dániel mondott beszédet.

Az erdélyi részek egyik hazafias szellemű főura gróf *Toldalagi Mihály*, 1848/9-ben honvédér-nagy, újabb időben Marosszék főkirálybírája, majd árvászeki elnök, elhunyt Maros-Vásárhelyen.

Szőnyi Pál kir. tanácsos s nevelőintézet-tulaj-donos neje, szül. *Weninger Ludmilla* asszony, kiváló műveltségű, s köztisztvisletben álló nő, e hó 4-kén 68 éves korában elhunyt.

Ebesfalvi *Török István*, Ugocsa megye egykori főjegyzője s 1848-diki orsz. képviselő, e hó 5-dikén 60 éves korában Budapesten meghalt.

Elhunytak még: *Török István*, a fővárosi körök-ben ismert polgár s 1848, 9-ben Ugocsa megye kép-viselője. — *Rákossy Károly*, a budapesti kir. törvény-szék bírāja, hosszabb betegeskedés után 46 éves korában. — *Dalfalvi dr. Szabó Antal* ezimzetes pörest és szakolcai plébános, 61 éves korában. — *Simonyi István*, Sopron megye számvevője, ki 40 évig volt a megye tisztviselője, Sopronban végel-gyongülés következtében, 76 éves korában. — *Sároly József*, a harsányi kerület alesperese, tardi plebános, 66 éves korában. — *Gombos Károly*, föld-birtokos, s a megyei bizottság tagja 72 éves korá-ban Zentán. — *Fojtovich Gábor*, végzett egyetemi bölcsészethallgató, 27 éves korában Tésón. — *Brull Mor*, ékszerkereskedő, Aradon 70 éves korában. — *Pásztor Lászlóné*, szül. Mihalovics Apollónia nyugalmazott városi tanítóné Főlegyházán, 72 éves korában.

Szerkesztői mondanivaló.

— **Foriz.** Két levélét társalaplunkban a „P. U."-ban közöltük; a lakodalmas ezik nemcsak itt jelenik meg. — **M. Ö.** Schiller balladáját („A kezes") nem könnyű jól s szépen lefordítani; küllakája, rimei bossz-tása, leírásának szőszaporítás nélküli életkége: meg-annyi nehézség. On meg némes ott, hogy e nehézségekkel sikeresen bírn megküzdeni s csak valamennyire is élvezhető műfordítást adhatna. De kezdetnek látszik rajta, hogy azj elég jó; legalább nem eröltetett, termé-szes folyamat, s ha hiányzik róla a költőség bája, másfelől oly hibát sineken, minöket a kezdők művelben s kivált fordításukban rendszeren találunk. Kitarással még jöni véltek.

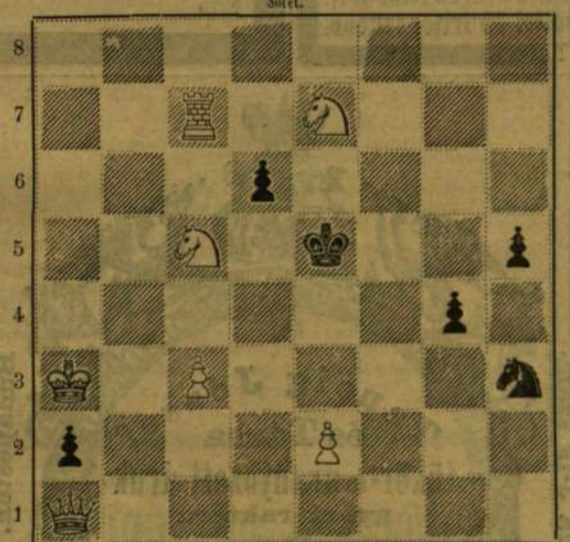
— **Tisza-Füred.** S. F. Minthygy nem hírlapi közleménynek készült: egész terjedelmében nem közöl-hetjük, de az ismertetés lényegét fel fogjuk venni társalaplunkba.

— **Budapest.** „Felhő támadt".... Némi kis for-mabelli gyakorlatosság, egyéb semmi. Ez még csak a kezdet kezdete.

— **Sopron.** V. V. A kivatont rövid időn teljesítjük. — **A gyűfáról** szóló jól írt cikket a „Képes Nép-lap"-ban használtuk föl, mint a hová népies előadásánál fogya is inkább illett.

SAKKJÁTÉK.

888-dik számú feladvány Szabó Gy.-től

Világos indul a negyedik lépésre mattot mond.

883-dik számú feladv. megfejtése.

(Shinkmann W. A.-tól.)
Világos. Sötét.
1. Bc6—e7 Kf7—e6 (a)
2. Bb8—d8 Ke6—e5
3. Hd6—f8 matt.

(a)
1. — — — — — Bb1—h5:
2. Hd6—f8+ Kf7—e8
3. Hf8—h7 matt.
Helyesen fejtették meg:
VESZPRÉMIEN: Fülöp J. BUDAPESTEN: Németh Péter,
GELKSN: Glesinger Zsigm. K. J. és F. H.
SÁROSPATAKON: Gérecz K. MAHOSVÁRIHELYT: Csipkés
DERECZENEN: Zagyva I. Árpád.
MISKOLCZON: Hartmann t. KESKEMÉTEN: Galambos
NAGY-KÖRÖSON: Nemesik és Károly.
Kovács. A PESTI sakk-kör.

Előfizetési felhívás
VASÁRNAPI UJSÁG
és
POLITIKAI ÚJDONSÁGOK
1877. évi folyamára.

(Ismeretterjesztő és politikai hetilap. — Az egyik számos eredeti képpel illusztrálva; a másik rendkívüli mellékletekkel bővíttve.)
Postai szétküldéssel vagy Budapesten házhoz horváva a **Vasárnapi Ujság és Politikai Újdonságok** együtt
Egész évre 12 ft.
Félévre 6 „
Csupán a Vasárnapi Ujság:
Egész évre 8 ft.
Félévre 4 „
Csupán a Politikai Újdonságok:
Egész évre 6 ft.
Félévre 3 „

— Az előfizetéseket legzélszerűbben postautal-vány által eszközölhetők.
A Vasárnapi Ujság és Politikai Újdonságok kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-utca 4. szám.)
Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. Egyetem-tér 2. sz.)

Nyilt-tér.
Zeneművekről.

E lapok hirdetésük között a tisztelt olvasók és olvasónők ismét, mint minden évben, megtalálják *Heller I. H.* urnak *berni* világhírű zeneműveit. Ő ezen, oly általánosan kedvelt műveket majdnem bámulatgerjesztő tökéletességben szállítja. Mi tehát mindenkinek, kiből csak eszéki előszeretet van is a zene iránt, a legme-legzetben ajánlhatjuk egy ily zeneművek megszerzését, mihez a küszöbön álló karácsony is a legszebb alkalmat nyújtja, nem létezőn tárgy, ha még oly értékes lenne is, a mely ily művet pótolhatna.
Mit adhatna a férj nejének, a vőlegény a meny-asszonyának, a barát barátjának ennél szebbet és ked-vesebbet? — A színevadónak vagy betegnek a legnagyobb és legkellemesebb szórakozást nyújtja, s visszazúzza a hold-doman átélt napokat; az egyedül állóknak hű barátot képez, fokozza a hosszú téli esték kedélyességét a házi körben stb.

Különösen kiemelendőnek tartjuk még azon, esakis dícsérendő eszméjét számos *vendéglőknek*, kik maguknak ily műveket vendéglők mlattatására hoztattak. A kiadó-sokat, mint ezt több helyről bizonyítják, épen nem volt okuk sajnálni; e művek gyakorlati haszna is tehát a leg-világosabban behízososodik, s tanácsoljuk mindazon *vendéglős uraknak*, kik mindelőg elmulasztották, ma-guknak *halálukétképpen* ily zeneműveket beszerezni.
Megjegyezzük még, miszerint az egyes darabok meg-választása igen finoman van átgondolva; a legújabb, valamint a legkedveltebb régiók operák, operettek, tán-czok és dalok viz és komoly fajtában a *Heller-féle mű-vekben* a legszebben egyesítve találkoznak. Röviden, ismé-telve ajánlhatjuk az olvasóknak és olvasónőknek, hogy iparkodjanak *minél előbb* egy ily zenemű birtokába jutni; gazdag tartalmu képes árjegyzékek mindenkinek bér-mentesen megküldetnek. *Egyenes megrendelés* már *azert* is ajánlható, miután *sokféle* oly művek lesznek *Heller-félek* gyánánt áruba a melyek éppenséggel nem azok.

* Az ezen rovatban megjelenő közleményekért csakis a sajtótörvények irányában vállal felelőséget a szerkesztőség.

HETI-NAPTÁR.

Hónap és hetinap	Katholikus és protestáns naptár		Görög-orsos naptár		Israeliták naptára		Nap		Hold	
	december	26 II. Judit	november (4)	Kislov. Resch.	6. p. 6 p.	6. p. 6 p.	kai nyog.	kai nyog.		
10 Vasár.	12 Judith	28 (27) István	24	7 39 4 7 1 58 1 4						
11 Hétfő	Damasus pápa	Damás	25	7 44 4 8 3 12 1 21						
12 Kedd	Maxenz püsp.	Bulusz	26	7 41 4 8 4 27 1 43						
13 Szerd.	Lucza szűz	Lucza	27	7 42 4 8 5 40 2 9						
14 Csüt.	Spiridon	Agnellus	28	7 42 4 8 6 52 2 38						
15 Pént.	Irenus pk.	Valerian	29	7 43 4 8 7 57 3 19						
16 Szom.	Etelka	Ananias	30	7 44 4 8 8 52 4 13						

Hold változásai. ☽ Első negyed 23-ik és 24-ik közti éjjel 58 perczrel éjjel után.

Tartalom.

Zichy Mihály rajza a „Deák-album"-ban (képpel). — Archimedes pontja (folyt). — Petőfi diszkidása (képpel). — Strogoft Mihály uta-zása. — Egy anekdótá tartományról (három kép-pel). — Egyveleg. — Melléklet: A papigygártás (képpel). — A máhelyben. — Irodalom és művé-szet. — Közintézetek, egyletek. — Mi újság? — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Nyilt-tér. — Heti-naptár.

Kiadó-hivatalunk számára hirdetésnyelvet elfogad Bécében: HARRIS, Klein és Vogler Wallfischgasse Nr. 10, Mosse R. Sellenstrasse Nr. 3 és Oppelik A. Wallzeile Nr. 22.

HIRDETÉSEK.

Egy határozat hasznosított peit sor, vagy annak helye egyszerű lgtatásnál 15 krajczár; többeszi lgtatásnál 10 krajczár. Bélyegdíj külön minden lgtatás után 30 kr.

Semmi sem jobb a haj növéseinek fentartására és előmozdítására. Rezedafodrozó-pomádé. hullámos alakot kölcsönöz és a legkezebb korig megvédi a megöszlélés ellen.

Rezedafodrozó-pomádé

hullámos alakot kölcsönöz és a legkezebb korig megvédi a megöszlélés ellen. Ismét etadók illő telegedésben részesülnek. Gyár és központi szétküldő-raktár.

POLT KÁROLY. Főraktár: Budapestben egyedül TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész urnál, királyi-utca 7. sz. a »Szent lélekhez.« 2609-16

A szegedi országos kiállításon érdeméremmel és a III. országos tüszöltő-gyűlésen Aradon a nagy arany és ezüst éremmel kitüntetve.

Walszer Ferencz első magyar gép- és tüszöltő-szer-gyár harang és érczöntődjé BUDAPESTEN, ajánlja szabadalmazott új szerkezetű fecskendőit, tüszöltő-egyetek legénységi felszereléseit, vállalkozik kutak, szivattyúk és harangok készítésére, jótállás mellett a legutányosabb árakon.

Minden eddigi világtárlaton, haladás, józlet és versenyképességeért, első díjakkal jutalmazva. 2437

Különös figyelemre méltó! A hírneves dr. PORTI-féle SEB-TAPASZ, mely rendkívül gyógyereje, elválasztó, érlelő a fájdalmat csillapító hatással áttal legyorsabb, leghatásosabb a gyökeres gyógyulást eszközöl különösen bajokban. Egy csomag ára 50 kr., nagyobb csomagok 1 frthas. nálati utasítással együtt; postán küldve 20 krajczár több. Központi küldeményező raktár Pesten: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész urnál, királyi-utca 7. sz. Ken illődi hatáson nem elgeje ajánlható gyógytápasz készítő Porli László. Lakása: Budán, ráczváros, fő-utca 500. Vidéki raktárak az ismert gyógyszeris urnál.

A karácsoni és újévi idényre!

WISSNYEY GYULA A. Budapest, váci-utca 11-ik szám, ajánlja dús raktárát legújabb női pipere árukból, u. m. Fiohok és Chemisettek a legelőnysabb formákban, fej és nyakoskrok, legújabb szines selyem nyakkendő, bársony pluche és fémdolgozással. Színházi derekak szines selyem selyemből, eiszaasi csokrok, Capuchonok minden szinben. Továbbá: nagy raktár legújabb párisi pongyola-főkötők valamint az igen kedvelt menyekés Blahás-főkötők. Dívatos sima és a legújabb áttört (ajour) vászon-gallérok és kézellők, a téli idényre igen célszerű szines és fekete Cloth, Moire, nemez és flanel szoknyák. Mindennemű gyermek-fehérnemű Árak a lehető legelőnysabbra szabva. Vidéki megrendelések a legelőnysabb állapotban ki. - Minták és árjegyzékek bérmentve. Béli ruhák a legújabb francia dívateképek és modellek után 25 frttól felj. Grépe-Lisse menyasszonyi ruhák koszoru és fáttyollal 35 frttól feljebb. A tarsangi idényre!

A karácsoni és újévi idényre!

Háztartásoknak LOUISENGLÜCK-SZALONSZÉN. 50 kgr. zsákokban pincezse szállítva a frt 1.05, egész fuvarban a frt 1, Gutmann testvérek közzén-telepei. Zweig Lajos, mérleg-utca 2. 2379

PURITAS haj-ifító tej. A »Puritas« nem hajfesték, hanem a tejnedvi folyadék, mely majdnem azon csodálatos hatással bír, hogy ősz hajakat megifjít, azaz lassankint, még pedig legkezebb fizetnny nap alatt maga színt visszahozza, melylyel eredetileg bírtak!

Tausig József és Társa tükör- és aranyozott árú gyári raktára. karácsoni és újévi ajándékokra alkalmas, gazdagon felszerelt raktár tükörök, arany keretek, emmal-asztalok, filzszőnyegek, tollle-tükörök, bronz- és kristály-csillárak, legújabb és legdívatosabb fajtákban; továbbá hálószoza- és petróleum-fűgőlámpákat, olaj-szin nyomata képeket, legfinomabb eredeti olajfűtőeszközöket, mint szinben a legújabbat üveg fényképekben. Mindennemű fénykép- és festmény-keretek aranyban, fekete és aranyban, díva és faragott fában. Ugyazint aranyozó munkák és mindennemű javítók szolgálatnak és a legelőnysabb, legújabb és legelőnysabbban teljesítetnek.

4 frt 50 kr. o. é. az ára az alábbi tárgyaknak együttvéve: 1 pár igen finom, valódi china-züst gyertyatartó. 1 pompás szalon-petroleumlámpa. 1 nagy szerű béli ékszer vagy arany-szekerénye, igen elegánsan kiállítva. 1 szép női ékszer, és pedig: 1 pár igen finom fülbe-aló, 1 mellé, és két szép gyűrű. 1 készlet legelőnysabb, valódi talmi-arany gomb, kézzel és ingelészere. 12 darab mindég fehérén maradó kanál. 1 csinos varró-gép aranybronzból, varrótűk számára főkkel a varrótűkkel. 1 pompás varró-szekerénye, mindent tartalmazva, mit egy nőnek szive csak kívánhat, ugyint: olló, ujjaszt-gyűrű, horgolótű, tü-tartó, lyukasruó, varrótűk a még sok egyébbel. - Ugy azint: 1 teljes dohányszó-készlet, mely áll: egy igen finom pipából china-csüt kapukkal, 3 különböző valódi szivarzsigpka, 1 dohányszalencia, 1 szivarok gép, 10 könyv, valódi legelőnysabbpapír-ből. Minde együttvéve feltűrti legelőnysabb 4 frt 50 kr.-ba hely; postál szállítással 50 krajczár több a tádcérr. Egyedül és csopán a nemzetközi iparcsarnokban Bécs, Praterstrasse, Nr. 16. 2637

ALKALMAZÁSA. A világon a legelőnysabb. A tejet kezünkbe öntve, a haját addig dörzsöljük vele, míg ezután át nincs szatva, s ezt napokint két-szer ismétljük. Ebből áll az egész. Ha a haj eredeti szinét visszahozni, mint rendszeren és vagy tiszteket nap mulva szokott bekövetkezni, akkor a további használat a tejeik hetenkint egyszeri beidőzőlése szoríthatók. Egy üveg »Puritas« ára 2 frt (postál küldésnél 20 krajczár) s kézpénzen vagy utánvért kapható Bécében: FRANZ OTTO és TÁRSÁNL, Mariakillerstrasse 28. Főraktár: 2350 Budapest: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész, királyi-utca 7. Raktárak Magyarországon következő gyógyszeriszeint: Arad: Rozsnyay Mátya. Nyitra: Rosenfeld S. B.-Csaba: Lang G. Debreczen: Göbl Nándor. Ecsék: Góbelai József. Dimes J. G. Gyöngyös: Vozary Tamás. Mersitz Nándor. Győr: Vollenhofer F. G. Maránbelen: Müller F. J. Károlyvár: Csiky Kristóf. Kassa: Hegedűs Lajos. Kezshely: Wünsch Ferencz. Kolozsvár: Vala-tini E. A. Köszeg: Küttel István. Miskolc: Dr. Csáky Szabó István. Nagy-Benyák: Kóhás A. F. Nagy-Egyed: Binder Ágost. Nagy-Kanisza: Páger B. Nagy-Várasd: Molnar József.

Borseprót minden mennyiségben, folyékony, sajtolt és száraz állapotban. Rósa L. E. vegyészeti termények gyára Budapestben, vész, mire a t. cz. bortermelő és borkereskedő árak figyelemzetnek. 2729/31.

LATZKOVITS A. Budapest, váci-utca 18-ik szám, »Nemzeti szálloda« épületében, ajánlja újonnan nyitott úri divat- és női pipereárú-raktárát legújabb divatu női és férfi nyakkendők, fehér és szines ingek, gallér és kézellők, 2549 zsebkendők és vászonlábraválók, bőr- és posztó-kesztyűk, pamut, gyapju- és selyem-aló-íngek és nadrágok, férfi-, női és gyermek-harisnyák, kamólik, nyakshawtok, színházi feljendők és kápcihonok, illat-szerek, szappan, fűszk stb.; ugyazint mindennemű rövidrukkban feltűnő olcsó árak mellett. Vidéki megrendelések legnagyobb szorgalommal, pontosan eszközöltetnek.

KIVONAT a karácsonyi ajándékok cikksorozatából. (Minden kornak megfelelően)

50 kr. Helicoptöre, és más szerkezet, könnyű párisi repülőgép, mely a szabó a ma-70 kr. ószalcsárkó tállétek, mely jég-egyesen 10 ytan egy jég-öblében képdli ki. Varázs-érszékölő, csupa finom fel-ötendők, 50 frt 4 frt = Varázs-érszékölő 30 frt = Kottós ollártörő 25 frt = frt 1.80 Harosop, újnemű legelőnysabb hengerével. 10 frt. Podométer, távmérő, gyaloglóg rászere. Korosolyára ló-léda figyelmet fordítók: Hálószer frt 7.50, acél korosolyák kottós csavarral frt 5.50, 6-8 frt. Acél sarok-csavarral frt 4.50, fém-érszékölő sarok-csavarral frt 3.85, acél fa-tálpal frt 1.40, 2.30-forintig. Me, rendesen émelet kérem a talp hosszát. Tűtűs levelező 2 frt. Olajlámpa-érszékölő 2.50-3 frt. Úriani fűtőszerviz ipariertők. Ocsuzás-csapadékok, vízvezetők, még a legelőnysabb lelet is kielérik. Keletindin és japán különlegességek. Zeneművelés, fűtőszerviz, szivarzserészek, szinák glaci táskák stb.

A házi kényelemhez: Thea-asztalok 12.50-15 frt. - Thea-deszák 1.50-18 frt. Ácsas gyertyatartó párisi 4.00-30 forintig. - Gyertyatartók 2.00-8 frt. Thea-asztalok 4.80-38 frt. - Thea-szelenek 4.00-35 frt, és más finom szalonszelenek 20-40-50-60-80-100-120-150-180-200-250-300-350-400-450-500-550-600-650-700-750-800-850-900-950-1000-1050-1100-1150-1200-1250-1300-1350-1400-1450-1500-1550-1600-1650-1700-1750-1800-1850-1900-1950-2000-2050-2100-2150-2200-2250-2300-2350-2400-2450-2500-2550-2600-2650-2700-2750-2800-2850-2900-2950-3000-3050-3100-3150-3200-3250-3300-3350-3400-3450-3500-3550-3600-3650-3700-3750-3800-3850-3900-3950-4000-4050-4100-4150-4200-4250-4300-4350-4400-4450-4500-4550-4600-4650-4700-4750-4800-4850-4900-4950-5000-5050-5100-5150-5200-5250-5300-5350-5400-5450-5500-5550-5600-5650-5700-5750-5800-5850-5900-5950-6000-6050-6100-6150-6200-6250-6300-6350-6400-6450-6500-6550-6600-6650-6700-6750-6800-6850-6900-6950-7000-7050-7100-7150-7200-7250-7300-7350-7400-7450-7500-7550-7600-7650-7700-7750-7800-7850-7900-7950-8000-8050-8100-8150-8200-8250-8300-8350-8400-8450-8500-8550-8600-8650-8700-8750-8800-8850-8900-8950-9000-9050-9100-9150-9200-9250-9300-9350-9400-9450-9500-9550-9600-9650-9700-9750-9800-9850-9900-9950-10000-10050-10100-10150-10200-10250-10300-10350-10400-10450-10500-10550-10600-10650-10700-10750-10800-10850-10900-10950-11000-11050-11100-11150-11200-11250-11300-11350-11400-11450-11500-11550-11600-11650-11700-11750-11800-11850-11900-11950-12000-12050-12100-12150-12200-12250-12300-12350-12400-12450-12500-12550-12600-12650-12700-12750-12800-12850-12900-12950-13000-13050-13100-13150-13200-13250-13300-13350-13400-13450-13500-13550-13600-13650-13700-13750-13800-13850-13900-13950-14000-14050-14100-14150-14200-14250-14300-14350-14400-14450-14500-14550-14600-14650-14700-14750-14800-14850-14900-14950-15000-15050-15100-15150-15200-15250-15300-15350-15400-15450-15500-15550-15600-15650-15700-15750-15800-15850-15900-15950-16000-16050-16100-16150-16200-16250-16300-16350-16400-16450-16500-16550-16600-16650-16700-16750-16800-16850-16900-16950-17000-17050-17100-17150-17200-17250-17300-17350-17400-17450-17500-17550-17600-17650-17700-17750-17800-17850-17900-17950-18000-18050-18100-18150-18200-18250-18300-18350-18400-18450-18500-18550-18600-18650-18700-18750-18800-18850-18900-18950-19000-19050-19100-19150-19200-19250-19300-19350-19400-19450-19500-19550-19600-19650-19700-19750-19800-19850-19900-19950-20000-20050-20100-20150-20200-20250-20300-20350-20400-20450-20500-20550-20600-20650-20700-20750-20800-20850-20900-20950-21000-21050-21100-21150-21200-21250-21300-21350-21400-21450-21500-21550-21600-21650-21700-21750-21800-21850-21900-21950-22000-22050-22100-22150-22200-22250-22300-22350-22400-22450-22500-22550-22600-22650-22700-22750-22800-22850-22900-22950-23000-23050-23100-23150-23200-23250-23300-23350-23400-23450-23500-23550-23600-23650-23700-23750-23800-23850-23900-23950-24000-24050-24100-24150-24200-24250-24300-24350-24400-24450-24500-24550-24600-24650-24700-24750-24800-24850-24900-24950-25000-25050-25100-25150-25200-25250-25300-25350-25400-25450-25500-25550-25600-25650-25700-25750-25800-25850-25900-25950-26000-26050-26100-26150-26200-26250-26300-26350-26400-26450-26500-26550-26600-26650-26700-26750-26800-26850-26900-26950-27000-27050-27100-27150-27200-27250-27300-27350-27400-27450-27500-27550-27600-27650-27700-27750-27800-27850-27900-27950-28000-28050-28100-28150-28200-28250-28300-28350-28400-28450-28500-28550-28600-28650-28700-28750-28800-28850-28900-28950-29000-29050-29100-29150-29200-29250-29300-29350-29400-29450-29500-29550-29600-29650-29700-29750-29800-29850-29900-29950-30000-30050-30100-30150-30200-30250-30300-30350-30400-30450-30500-30550-30600-30650-30700-30750-30800-30850-30900-30950-31000-31050-31100-31150-31200-31250-31300-31350-31400-31450-31500-31550-31600-31650-31700-31750-31800-31850-31900-31950-32000-32050-32100-32150-32200-32250-32300-32350-32400-32450-32500-32550-32600-32650-32700-32750-32800-32850-32900-32950-33000-33050-33100-33150-33200-33250-33300-33350-33400-33450-33500-33550-33600-33650-33700-33750-33800-33850-33900-33950-34000-34050-34100-34150-34200-34250-34300-34350-34400-34450-34500-34550-34600-34650-34700-34750-34800-34850-34900-34950-35000-35050-35100-35150-35200-35250-35300-35350-35400-35450-35500-35550-35600-35650-35700-35750-35800-35850-35900-35950-36000-36050-36100-36150-36200-36250-36300-36350-36400-36450-36500-36550-36600-36650-36700-36750-36800-36850-36900-36950-37000-37050-37100-37150-37200-37250-37300-37350-37400-37450-37500-37550-37600-37650-37700-37750-37800-37850-37900-37950-38000-38050-38100-38150-38200-38250-38300-38350-38400-38450-38500-38550-38600-38650-38700-38750-38800-38850-38900-38950-39000-39050-39100-39150-39200-39250-39300-39350-39400-39450-39500-39550-39600-39650-39700-39750-39800-39850-39900-39950-40000-40050-40100-40150-40200-40250-40300-40350-40400-40450-40500-40550-40600-40650-40700-40750-40800-40850-40900-40950-41000-41050-41100-41150-41200-41250-41300-41350-41400-41450-41500-41550-41600-41650-41700-41750-41800-41850-41900-41950-42000-42050-42100-42150-42200-42250-42300-42350-42400-42450-42500-42550-42600-42650-42700-42750-42800-42850-42900-42950-43000-43050-43100-43150-43200-43250-43300-43350-43400-43450-43500-43550-43600-43650-43700-43750-43800-43850-43900-43950-44000-44050-44100-44150-44200-44250-44300-44350-44400-44450-44500-44550-44600-44650-44700-44750-44800-44850-44900-44950-45000-45050-45100-45150-45200-45250-45300-45350-45400-45450-45500-45550-45600-45650-45700-45750-45800-45850-45900-45950-46000-46050-46100-46150-46200-46250-46300-46350-46400-46450-46500-46550-46600-46650-46700-46750-46800-46850-46900-46950-47000-47050-47100-47150-47200-47250-47300-47350-47400-47450-47500-47550-47600-47650-47700-47750-47800-47850-47900-47950-48000-48050-48100-48150-48200-48250-48300-48350-48400-48450-48500-48550-48600-48650-48700-48750-48800-48850-48900-48950-49000-49050-49100-49150-49200-49250-49300-49350-49400-49450-49500-49550-49600-49650-49700-49750-49800-49850-49900-49950-50000-50050-50100-50150-50200-50250-50300-50350-50400-50450-50500-50550-50600-50650-50700-50750-50800-50850-50900-50950-51000-51050-51100-51150-51200-51250-51300-51350-51400-51450-51500-51550-51600-51650-51700-51750-51800-51850-51900-51950-52000-52050-52100-52150-52200-52250-52300-52350-52400-52450-52500-52550-52600-52650-52700-52750-52800-52850-52900-52950-53000-53050-53100-53150-53200-53250-53300-53350-53400-53450-53500-53550-53600-53650-53700-53750-53800-53850-53900-53950-54000-54050-54100-54150-54200-54250-54300-54350-54400-54450-54500-54550-54600-54650-54700-54750-54800-54850-54900-54950-55000-55050-55100-55150-55200-55250-55300-55350-55400-55450-55500-55550-55600-55650-55700-55750-55800-55850-55900-55950-56000-56050-56100-56150-56200-56250-56300-56350-56400-56450-56500-56550-56600-56650-56700-56750-56800-56850-56900-56950-57000-57050-57100-57150-57200-57250-57300-57350-57400-57450-57500-57550-57600-57650-57700-57750-57800-57850-57900-57950-58000-58050-58100-58150-58200-58250-58300-58350-58400-58450-58500-58550-58600-58650-58700-58750-58800-58850-58900-58950-59000-59050-59100-59150-59200-59250-59300-59350-59400-59450-59500-59550-59600-59650-59700-59750-59800-59850-59900-59950-60000-60050-60100-60150-60200-60250-60300-60350-60400-60450-60500-60550-60600-60650-60700-60750-60800-60850-60900-60950-61000-61050-61100-61150-61200-61250-61300-61350-61400-61450-61500-61550-61600-61650-61700-61750-61800-61850-61900-61950-62000-62050-62100-62150-62200-62250-62300-62350-62400-62450-62500-62550-62600-62650-62700-62750-62800-62850-62900-62950-63000-63050-63100-63150-63200-63250-63300-63350-63400-63450-63500-63550-63600-63650-63700-63750-63800-63850-63900-63950-64000-64050-64100-64150-64200-64250-64300-64350-64400-64450-64500-64550-64600-64650-64700-64750-64800-64850-64900-64950-65000-65050-65100-65150-65200-65250-65300-65350-65400-65450-65500-65550-65600-65650-65700-65750-65800-65850-65900-65950-66000-66050-66100-66150-66200-66250-66300-66350-66400-66450-66500-66550-66600-66650-66700-66750-66800-66850-66900-66950-67000-67050-67100-67150-67200-67250-67300-67350-67400-67450-67500-67550-67600-67650-67700-67750-67800-67850-67900-67950-68000-68050-68100-68150-68200-68250-68300-68350-68400-68450-68500

